

Załącznik nr 1
do uchwały nr XXIX/197/08
z dnia 3.06.2008 r.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Łęczyny

– aktualizacja –

Kwiecień, 2008

SPIS TREŚCI

1 CHARAKTERYSTYKA GMINY LĘDZINY	1
1.1. Lokalizacja i obszar gminy	1
1.2. Wielkość populacji i jej struktura wiekowa	1
1.3. Zagospodarowanie przestrzenne	2
1.4. Infrastruktura techniczna komunikacji lokalnej	9
1.5. Gospodarka lokalna	11
1.6. Ochrona środowiska	12
1.7. Aktywność ekonomiczna gminy	26
1.8. Bezrobocie w mieście	27
1.9. Warunki i jakość życia mieszkańców	30
1.10. Życie kulturalne w mieście	37
1.11. Przestępczość	38
1.12. Opieka medyczna	40
1.13 Aktywizacja i pomoc społeczna	41
2 NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO-SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO REGIONU	46
2.1. Narodowa Strategia Spójności	
2.2. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego	48
2.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego	60
2.4. Dokumenty Strategiczne Gminy Lędziny	61
3 ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY LĘDZINY	65
3.1. Cele rewitalizacji i podokresy programowania	65
3.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru – wyznaczenie granic i uzasadnienie wyboru	68
4 DZIAŁANIA DO REALIZACJI NA REWITALIZOWANYCH OBSZARACH W LATACH 2005-2013	79
4.1. Planowane działania przestrzenne	79
4.2. Planowane działania gospodarcze	80
4.3. Planowane działania społeczne	81
5 PLAN FINANSOWY NA LATA 2005-2013	83

6 WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ 86

7 SYSTEM WDRAŻANIA 89

**8 SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI
SPOŁECZNEJ 90**

8.1. System monitorowania Lokalnego Programu

Rewitalizacji 90

8.2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i
organizacjami pozarządowymi. 91

8. *Public relations* Lokalnego Programu

Rewitalizacji 92

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY LĘDZINY

1.1. Lokalizacja i obszar gminy.

Lędziny położone są w środkowej części województwa śląskiego. Leżą w mocno zurbanizowanym Górnośląskim Okręgu Przemysłowym. Gmina, licząca około 16 000 (Dane Urzędu Miasta Lędziny) mieszkańców, należy do powiatu bieruńsko – lędzińskiego. Obszar gminy pokrywa się z administracyjnymi granicami miasta Lędziny, w skład którego wchodzi następujące obręby geodezyjne, zwane potocznie „dzielnicami”:

- Lędziny,
- Hołdunów,
- Goławiec,
- Smardzowice,
- Górki.

Lędziny sąsiadują od północy z Katowicami i Mysłowicami, od wschodu z Imielinem i Chełmem Śląskim, od południa z Bieruniem, od zachodu z Tychami. Miasto zajmuje obszar o powierzchni 3 104 ha (Dane Urzędu Miasta Lędziny) i nie posiada zwartej przestrzeni zabudowy: pomiędzy poszczególnymi dzielnicami rozciągają się pola, lasy i tereny przemysłowe.

Teren Lędzin wchodzi w skład dwóch jednostek fizyczno – geograficznych. Części: północno – zachodnia i północna miasta, obejmujące Hołdunów, Zamoście, Ratusz, Centrum, Blych i Smardzowice, leżą na pograniczu Wyżyny Śląskiej. Południowo – wschodnia część z Rachowami, Goławiec i Górki, stanowi część Kotliny Oświęcimskiej.

Na terenie Lędzin występują dwa sztuczne ciek wodne – Potok Goławiecki i Potok Ławecki, zasilane przez wody kopalniane (KWK „Ziemowit” i KWK „Wesoła”), należące do zlewiska Wisły. Lędziny to także miejsce atrakcyjne turystycznie. Tutaj przebiegają szlaki turystyczne: szlak krawędziowy GOP z zachodu na wschód, szlak im. Jana Kudery od strony Bierunia przez Górki i Goławiec do Chełmu Śląskiego i tzw. szlak hołdunowski wiodący od strony Mysłowic Ławek przez Hołdunów w kierunku Imielina.

1.2. Wielkość populacji i jej struktura wiekowa

Liczba mieszkańców Lędzin w latach **2004 - 2007** wykazała niewielką tendencję spadkową, osiągając w 2007 roku wielkość 15 987 osób (28,5% mieszkańców powiatu). Obecnie powiat bieruńsko – lędziński zamieszkuje 55 926 osób.

Tabela 1: Dynamika zmian liczby mieszkańców miasta Łęczyny w latach 2003 - 2007

Lata	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2004	16 161	8 177	7 984
2005	16 130	8 166	7 964
2006	16 156	8 163	7 993
2007	15 987	8 087	7 900

Źródło: Dane Urzędu Miasta Łęczyny.

Ludność Łęczyn w wieku przedprodukcyjnym stanowi 4,5% ogółu ludności powiatu bieruńsko – łęczyńskiego, ludność w wieku produkcyjnym 20,9%, a w wieku poprodukcyjnym 3,1%. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że w Mieście Łęczyny w okresie 2004 – 2007 niewielkim wahaniom uległa liczba osób w wieku produkcyjnym (15 – 65 lat). Zanotowano spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (0 – 14 lat).

Struktura wiekowa populacji została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 2: Dynamika zmian ilości osób w wieku produkcyjnym oraz przed – i poprodukcyjnym w latach 2004 – 2007

Lata	Ogółem	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2004	16 161	3 007	11 154	2 000
2005	16 130	2 881	11 232	2 017
2006	16 156	2 758	11 328	2 070
2007	15 987	2 545	11 722	1 720

Źródło: Dane Urzędu Miasta Łęczyny.

Tabela 3: Odsetek mieszkańców Łęczyn w wieku produkcyjnym oraz przed- i poprodukcyjnym na przestrzeni lat 2004 – 2007

Lata	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2004	18,60%	69,20%	12,38%
2005	17,86%	69,64%	12,50%
2006	17,07%	70,12%	12,81%
2007	15,91%	73,33%	10,76%

Źródło: Urząd Miasta Łęczyny.

1.3. Zagospodarowanie przestrzenne

Charakterystyka budynków zlokalizowanych na terenie Gminy

W Gminie Łęczyny można wyróżnić następujące główne typy budynków:

- budynki mieszkalne zabudowy jednorodzinnej oraz wielorodzinnej,
- budynki użyteczności publicznej,
- budynki sakralne,
- budynki usług, przemysłu i handlu,

- budynki o charakterze rolniczym.

Największą grupą budynków zlokalizowanych na terenie Gminy Łędziny stanowią budynki zabudowy jednorodzinnej oraz wielorodzinnej, których największe stanowisko znajduje się w dzielnicach Łędziny i Hołdunów. W dzielnicy Hołdunów zlokalizowane jest także, wybudowane w latach 50 ubiegłego wieku, osiedle liczące około 600 domków fińskich, które stanowią charakterystyczny element lokalnej architektury. Dnia 27 września 2007 roku Rada Miasta Łędziny podjęła Uchwałę nr XV/113/2007 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ulic: Fredry, Hołdunowskiej i Gwarków w Łędzinach. Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego nr 185 poz. 3390 z dnia 30.10.2007 r. Rozdział 5 – Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków wyznacza sferę ochrony konserwatorskiej „A” obejmującą kolonię domków fińskich w Łędzinach – Hołdunowie.

Obecnie obserwuje się, iż wciąż postępuje proces termoizolacji budynków, co wpływa na poprawę efektywności energetycznej budynków oraz ich stanu technicznego. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łędziny” określające kierunki rozwoju miasta, przewiduje adaptację i modernizację istniejącej zabudowy, rozwój budownictwa jednorodzinnego wolno stojącego oraz realizację zabudowy wielorodzinnej na już częściowo zagospodarowanych terenach.

Strefy aktywności gospodarczej

Na terenie Miasta dąży się do utworzenia kilku stref aktywności gospodarczej:

Centrum administracyjno – usługowe - obejmuje tereny byłego szybu „Piast” oraz tereny usługowe w otoczeniu Urzędu Miasta do torów kolejowych. Polityka przestrzenna dla tego obszaru obejmuje kształtowanie funkcjonalnych i reprezentatywnych przestrzeni publicznych, rozwój i koncentrację usług publicznych i komercyjnych (także o znaczeniu ponadmiejskim), poprawę ładu funkcjonalno – przestrzennego w istniejącej zabudowie centrum i jego dostosowanie do funkcji centrotwórczych oraz rewaloryzację zabytkowej i wartościowej technicznie zabudowy byłego szybu „Piast”;

Centralny kompleks wypoczynkowy – obejmuje istniejące i proponowane tereny rekreacyjno – sportowe, położone pomiędzy ul. Łędzińską, ul. Paderewskiego i ul. Pokoju. Jego obszar wyznaczono przy wykorzystaniu istniejących wartości przyrodniczych, parkowych i sportowo – rekreacyjnych. Polityka przestrzenna dla tego obszaru obejmuje

kształtowanie funkcjonalnych i reprezentacyjnych przestrzeni o charakterze parkowym i usługowym, rozwój i koncentrację usług sportowych i rekreacyjnych o oddziaływaniu ogólnomiejskim i ponadmiejskim, dostosowanie już istniejących elementów zagospodarowania kompleksu do jego funkcji, ograniczenie lokalizacji ulic, urządzeń komunikacji, sieci i urządzeń infrastruktury do niezbędnych dla obsługi obiektów i urządzeń. Prowadzenie sieci infrastruktury obsługujących Miasto przewiduje się wyłącznie w przypadku ekonomicznego i technicznego uzasadnienia tej konieczności;

Centrum produkcyjno – usługowe – obejmujące tereny pomiędzy ul. Ułańską, ul. Oficerską i osadnikami KWK „Ziemowit”;

Zespół mieszkaniowo – usługowy – obejmujący tereny pomiędzy ul. Fredry a ul. Ułańską (tj. pomiędzy Hołdunowem a Smardzowicami).

Na wyznaczonych terenach dopuszcza się lokalizację:

- zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności zabudowy,
- ulic oraz infrastruktury technicznej,
- zieleni urządzonej i izolacyjnej.

Na obszarach stref aktywności gospodarczej działalność Urzędu Miasta koncentruje się na: porządkowaniu stanów władania nieruchomościami, pomnażaniu zasobów mienia komunalnego w celu przyciągnięcia inwestorów, tworzeniu miejskich zasobów terenowych (poprzez partnerstwo publiczno – prywatne), uzbrojeniu terenów do standardów spełniających oczekiwania potencjalnych inwestorów oraz na współdziałaniu w inwestycjach w sferze usług publicznych i komercyjnych. Obecnie adaptuje się tereny KWK „Ziemowit” oraz innych przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych z przeznaczeniem na strefy aktywności gospodarczej. Pod uwagę brane są takie zmiany funkcjonalne i przestrzenne, które nie byłyby uciążliwe dla środowiska i mieszkańców. Poza strefami aktywności gospodarczej wyznacza się tereny dla małych i średnich przedsiębiorstw, położone między drogą krajową S 1 a torami kolejowymi, oraz przy drodze krajowej S1 (w rejonie planowanego węzła „Lędziny”) przewiduje się budowę miejsc obsługi podróżnych.

Rozwój rynku mieszkaniowego

W celu rozwoju rynku mieszkaniowego adaptuje się istniejące tereny mieszkaniowo – usługowe, dopuszczając ich modernizację i przekształcenia przestrzenne. Tereny te są sukcesywnie poddawane zabiegom modernizacyjnym w zakresie bezpieczeństwa dróg i ulic oraz sprawności systemów inżynierskich. Możliwe jest uzupełnienie zabudowy

mieszkaniowej w istniejących lukach budowlanych z zachowaniem skali i charakteru zabudowy otaczającej.

Na terenach posiadających zgodę na zmianę charakteru rolniczego dopuszcza się:

- lokalizację zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności zabudowy indywidualnej i zorganizowanej;
- budownictwo mieszkaniowe dla potrzeb wspólnoty samorządowej (Budownictwo Komunalne);
- lokalizację usług służących zaspokajaniu potrzeb ludności, nie wytwarzających bezpośrednio dóbr materialnych;
- budowę ulic i urządzeń obsługi komunikacji;
- budowę sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
- budowę zieleni urządzonej i izolacyjnej.

Na tych terenach nie jest możliwa lokalizacja obiektów uciążliwych dla środowiska i ludności, urządzeń odprowadzających ścieki bezpośrednio do cieków powierzchniowych lub gruntu, obiektów wielokondygnacyjnych i wielokubaturowych, wysypisk śmieci ani składowisk odpadów.

Dążenia Urzędu Miasta do integracji przestrzennej i społecznej Łędzin obejmują rehabilitację i przekształcenia przestrzeni międzyblokowych, tworzenie lokalnych przestrzeni publicznych, uzupełnienie oferty zabudowy usługowej handlu, gastronomii i sektora usług, rozwój terenów zabaw i sportu oraz zieleni towarzyszącej, a także wyznaczenie sieci lokalnych ścieżek rowerowych, łączących się ze ścieżkami biegnącymi przez sąsiadujące gminy. Na cele budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego przeznaczają się następujące tereny :

1. Teren Wopienki ul. Wygody, (obręb Łędziny), dla którego podjęta jest uchwała o przystąpieniu do opracowania planu zagospodarowania.
2. Obszar pomiędzy ulicami: Gwarków, Grunwaldzkiej i Mickiewicza (obręb Hołdunów), jest objęty planem zagospodarowania przestrzennego.
3. Obszar pomiędzy ulicami: Paderewskiego i Panoramy (obręb Łędziny), jest objęty planem zagospodarowania przestrzennego.

Natomiast na cele budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego przeznaczają się tereny:

- ul. Długosza, (obręb Łędziny) – objęta planem zagospodarowania przestrzennego; teren zabudowany stanami „0”, stanowiący własność firmy deweloperskiej.
- Obszar pomiędzy ulicami: Pokoju i Łędzińskiej (obręb Łędziny), dla którego jest opracowywany plan zagospodarowania przestrzennego.

- Teren na tyłach Fundacji Rozwoju Sportu, Kultury Fizycznej i Turystyki (pomiędzy torami kolejowymi, a Fundacją, wzdłuż ulicy Lędzińskiej, dla którego jest opracowywany plan zagospodarowania przestrzennego.

Własność tych terenów jest zróżnicowana, gdyż są to tereny prywatne oraz częściowo Gminy Lędziny i Skarbu Państwa.

Obszary cenne przyrodniczo

Miasto leży w otoczeniu lasów murckowskich i pszczyńskich, cechujących się bogactwem fauny i flory. Lędziny leżą w strefie klimatu wyżynnego. Dla osadnictwa szczególnie korzystne klimatycznie są tereny zrębowe w południowo – wschodniej części miasta. Również relacja terenów ożywionych do nieożywionych jest korzystna i wynosi 7:1. Klimat lokalny stwarza dobre warunki dla osadnictwa.

Ze względu na korzystną konstrukcję przyrodniczo – gospodarczą, Lędziny mogą połączyć komfort i funkcjonalność terenów mieszkalnych z ochroną środowiska naturalnego.

W sferze kulturowej miasto posiada zarówno formy wielkoprzemysłowe, miejskie jak i wiejskie. Równie skrajne wartości występują w środowisku naturalnym: suche kulminacje i mokre obniżenia terenu.

Spośród składników środowiska przyrodniczego, wywierających wpływ na warunki bytowe mieszkańców, dominują elementy korzystne:

- słabo zmodyfikowany antropogenicznie klimat lokalny;
- nasycenie obszaru miasta terenami otwartymi zieleni wysokiej i niskiej z enklawami zieleni urządzonej;
- urozmaicony, atrakcyjny krajobraz; ograniczone przestrzennie oddziaływanie przemysłu i komunikacji na środowisko.

Z wyjątkiem niewielkich fragmentów obrzeżnych dzielnic miasta (Górki, Goławiec i Zamoście), gdzie występują tereny nadmiernie wilgotne, pozostały obszar Miasta charakteryzuje się korzystnymi warunkami mikroklimatycznymi. Szczególnie pozytywne dla mieszkalnictwa warunki istnieją w centrum Miasta oraz w rejonie Hołdunowa i powinny być przeznaczone na tę formę zagospodarowania.

Barierę ochronną, umożliwiającą utrzymanie struktury przestrzennej i odpowiedniego mikroklimatu, tworzą kompleksy leśne na północno – zachodnich i południowo – wschodnich obrzeżach Miasta. Podobną rolę odgrywają pola uprawne na glebach rędzinowych i podmokłe łąki w dolinie Potoku Ławeckiego i Goławca.

Na terenie miasta funkcjonują niezależne przestrzenie o różnych wartościach środowiska:

wypiętrzzenia dolomitowe w części zachodniej, ciągnące się na południe od Góry Kępa; uwilgotnione doliny rzeczne Przyrwy, Mlecznej, i Potoku Goławieckiego; płaskowyże w rejonie Hołdunowa, Świniów, Ratusza i centrum miasta; tereny leśne na pograniczu Łędzin, Górek i Goławca. Na bogactwo form przyrodniczych w Mieście wpływ ma jego krawędziowe położenie na styku Wyżyny Śląskiej i Kotliny Oświęcimskiej, zróżnicowane warunki glebowe oraz bogata morfologia.

Ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004r. Nr 92 p. 880 z późn. zm.) - pozwala na objęcie ochroną prawną następujących obiektów: drzewa pomnikowe, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

Kluczowe obiekty kształtujące ład przestrzenny Gminy

Największy wpływ na kształtowanie środowiska przyrodniczego mają działania związane z wydobywaniem węgla kamiennego oraz infrastruktura techniczna, zagospodarowaniem odpadów pokopalnianych oraz odprowadzeniem wód podziemnych. Występują również zjawiska samoistne, takie jak osiadanie powierzchni ziemi związane z wypełnianiem się pustek w wyrobiskach. Naziemne obiekty kopalniane zajmują około 1,1% (Dane Urzędu Miasta Łędziny) powierzchni Miasta. Najbardziej widocznym elementem w krajobrazie Miasta, oprócz szybu głównego jest hałda odpadów kopalnianych. Działania polegające na zagospodarowaniu produktów nieużytecznych i zabiegach rekultywacyjnych mogą zostać wykorzystane dla celowego kształtowania środowiska i krajobrazu (np. przekształcenie hałdy w teren usługowo – przemysłowy lub rekreacyjny). Ład przestrzenny miasta kształtują także omówione poniżej rozwiązania komunikacyjne.

Układ komunikacyjny Gminy oparty jest o główną oś komunikacyjną, którą stanowią ulice: Łędzińska i Hołdunowska. Są to zarówno ulice tranzytowe, po których poruszają się m.in. ciężarówki zmierzające do KWK „Ziemowit”, ale też podstawowe ulice w komunikacji lokalnej. Powoduje to duże obciążenie tej osi komunikacyjnej i korki w godzinach szczególnego nasilenia ruchu.

Jednym z istotnych elementów układu komunikacyjnego w Gminie powinna być rozbudowa sieci dróg łączących planowaną trasę S1 z ul. Ziemowita (węzeł „Łędziny”) i utworzenie węzła „Olszyce”, na istniejącej trasie DK – 1 (Wschodniej Obwodowej GOP).

Drogi gminne

Aktualnie gmina rozpoczęła modernizację ulicy Palmowej na odcinku od ul. Dębowej do ul. Grunwaldzkiej. W kolejnym etapie modernizowane będą ulice boczne Palmowej , t.j. Pogodna, Poziomkowa, Różana.

Gmina planuje także budowę ulicy Żeromskiego – droga klasy L - na odcinku od ul. Ułańskiej do ul. Fredry. W opracowaniu jest także system drogowy terenów przeznaczonych pod lokalną strefę aktywności gospodarczej zlokalizowaną pomiędzy ulicami: Oficerską i Ułańską oraz planowaną drogą ekspresową S1

Ponadto Gmina zleciła przygotowanie dokumentacji modernizacji i podniesienia do klasy L następujących dróg gminnych:

1. ul. Długosza,
2. Al. Matki Boskiej Różańcowej,
3. ul. Paderewskiego na wysokości Szkoły Podstawowej nr 1,
4. ul. Polnej i Poprzecznej – aktualnie są to drogi dojazdowe do terenów rolniczych,

W dalszej kolejności Gmina przystąpi do realizacji tych zadań.

W planach jest również przygotowanie dokumentacji budowy nowej drogi zlokalizowanej na wysokości ul. Górniczej oraz drogi bocznej ul. Hołdunowskiej (dojazd do garaży).

Przewiduje się także sukcesywną modernizację istniejących ulic dojazdowych, w których możliwe jest uzyskanie parametrów tej klasy. Pozostałe ulice dojazdowe zostaną zmodernizowane jako ciągi pieszo – jezdne o szerokości uzależnionej od warunków terenowych lecz nie mniejszej niż 5m w liniach rozgraniczających.

Drogi powiatowe lokalne

W związku ze wzrostem natężenia ruchu, powodowanym nowymi relacjami w ramach powiatu, Starostwo Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego rozpoczęło modernizację ul. Lędzińskiej. Dąży się również do modernizacji ulic: Murckowskiej, Gwarków, Zawiszy Czarnego, Ułańskiej, Goławieckiej i Jagiellońskiej. Szczególną uwagę przywiązuje się do przebudowy ulic, które obsługują istniejące i projektowane tereny przemysłowe (tj. ul. Pokoju, ul. Oficerska). W odniesieniu do pozostałych ulic powiatowych (ul. Ziemowita, ul. Zamkowa, ul. Dzikowa, ul. Zamoście) wskazane jest ich podniesienie do klasy L.

Drogi powiatowe ponadlokalne

Do ulic powiatowych, zapewniających powiązania Miasta z układami krajowymi należą:

- ul. Hołodunowska – wiążąca Miasto węzłem z DK 1;
- ul. Lędzińska – wiążąca Miasto węzłem z ul. Turyńską (DK 950)
- ul. Wygody – zapewniająca połączenie miasta z DK 950 w Tychach;
- ul. Kontnego – łącząca ul. Wygody z ul. Lędzińską;
- ul. Zawiszy Czarnego – łącząca ul. Lędzińską z planowanym węzłem „Olszyce” na DK –15

Drogi wojewódzkie

Wyznaczono trasę ulicy G2/2 relacji Tychy-Lędziny-Chełm Śląski-Chełmek, będącej przedłużeniem drogi wojewódzkiej nr 780.

Linie kolejowe

Obecnie dokonuje się adaptacji przebiegającej przez Miasto zelektryfikowanej linii kolejowej – dwutorowej relacji Mysłowice / Wesola – Lędziny – Bieruń Stary – Tychy, prowadzącej ruch towarowy. Adaptuje się również bocznice towarowe łączące linię kolejową z terenami przemysłowymi.

Ścieżki rowerowe

Ścieżki rowerowe w Mieście są wyznaczone głównie pod kątem ich znaczenia rekreacyjnego i komunikacyjnego. Łączą one główne skupiska zabudowy z obiektami rekreacyjno – sportowymi, miejsca atrakcyjne ze względu na ich walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe, a także tereny koncentracji miejsc pracy. Zostanie udostępniony szlak od strony cmentarza przy ulicy Zabytkowej, aż do kapliczki i dalej do kościoła św. Klemensa. Obszar będzie dostosowany do osób niepełnosprawnych, starszych, a także dla rowerzystów.

Gmina planuje opracowanie koncepcji przebiegu ścieżek rowerowych na terenie Miasta.

1.4. System drogowy

Gmina Lędziny dąży do uzyskania dostępu do krajowych i ponadregionalnych układów komunikacyjnych. W tym celu adaptowana jest, przebiegająca przez północne obrzeża miasta, droga ekspresowa S1 wraz z węzłem przy ul. Hołodunowskiej. Przewiduje się poprowadzenie autostrady A4 Bis w ciągu S1, aby usprawnić połączenia z Tychami. Wyznaczono również korytarz przestrzenny pod projektowaną przez Generalną Dyрекję Dróg Publicznych drogę ekspresową S1, stanowiącą nowy przebieg istniejącego na wysokości Kosztów odgałęzienia od istniejącej S1 przez Bielsko-Białą, Zwardoń do

granicy ze Słowacją. W rejonie Goławca przewidywana jest budowa węzła komunikacyjnego „Lędziny”, a w rejonie granicy Lędzin i Bierunia w Górkach usytuowano miejsca obsługi podróżnych.

W ramach budowy drogi S 1 powstaną drogi serwisowe, które będą przebiegać wzdłuż S1. Na odcinku od ulicy Gwarków do węzła drogi te będą mieć charakter dróg klasy Z. Będą stanowiły sieć dróg obsługujących tereny przemysłowe pomiędzy S 1, a ulicą Oficerską oraz teren po byłym szybie „Hołodunów” przy ulicy Gwarków.

Przewiduje się sukcesywną modernizację i podniesienie klasy następujących ulic:

- do klasy ulicy głównej G $\frac{1}{2}$ (o jednej jezdni z dwoma pasami ruchu) – ul. Hołodunowska, ul. Lędzińska, ul. Murckowska, ul. Gwarków, ul. Goławiecka, ul. Szenwalda,
- do klasy ulicy lokalnej L $\frac{1}{2}$ (o jednej jezdni z dwoma pasami ruchu) – ul. Wygody, ul. Kontnego, ul. Jagiellońska, ul. Zamkowa, ul. Dzikowa, ul. Zamoście, ul. Paderewskiego, ul. Reymonta, ul. Łukasińskiego,
- do klasy ulicy zbiorczej Z $\frac{1}{2}$ – ul. Zawiszy Czarnego, ul. Ułańska.

W związku z postulatami zgłaszanymi przez potencjalnych inwestorów i ich zainteresowaniem terenami leżącymi w rejonie ul. Zawiszy Czarnego, przylegającymi do istniejącej drogi ekspresowej S1, planowane są działania zmierzające do budowy węzła drogowego „Olszyce”. Który połączy drogę powiatową (ul. Zawiszy Czarnego) z S1.

Planowane utworzenie centralnego kompleksu wypoczynkowego „Zalew” spowoduje konieczność budowy nowej drogi klasy D $\frac{1}{2}$ łączącej istniejące ulice Paderewskiego, Jemiolową i Górniczą oraz modernizację ul. Paderewskiego.

Wszystkie nowo projektowane ulice dojazdowe będą realizowane jako ulice klasy D $\frac{1}{2}$ o szerokości 12 m w liniach rozgraniczających i szerokości jezdni 6 m. Istniejące ulice dojazdowe, w których możliwe jest uzyskanie parametrów ulicy D $\frac{1}{2}$, będą sukcesywnie modernizowane. Pozostałe ulice dojazdowe będą modernizowane jako ciągi pieszo – jezdne o szerokości uzależnionej od lokalnych warunków terenowych lecz nie mniej niż 5 m w liniach rozgraniczających na odcinkach ulicy zapewniających wzajemną widoczność z zastosowaniem mijanek dla pojazdów.

Wyznaczono sieć ścieżek rowerowych obejmujących trasy o charakterze rekreacyjnym i komunikacyjnym. Ścieżki te łączą główne skupiska zabudowy z terenami koncentracji

miejsc pracy oraz obiektami rekreacyjno – sportowymi. Pierwszym etapem realizacji jest rekonstrukcja szlaku przebiegającego przez historyczny wąwóz, który wiedzie od cmentarza przy ulicy Zabytkowej w kierunku kościoła na Górze Klimont biegnąc do kapliczki „Pod lipami”. Obszar zostanie udostępniony osobom niepełnosprawnym, starszym (miejsca odpoczynku), a także rowerzystom.

W planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów w obrębie stref aktywności gospodarczej i skupisk zabudowy wielorodzinnej uwzględnia się odpowiednią do funkcji terenów i ilości użytkowników liczbę miejsc parkingowych i garażowych.

1.5. Gospodarka lokalna

Na terenie gminy działa 77 (Dane Urzędu Miasta Łęczyny) zakładów przemysłowych, z których największą rolę odgrywa KWK "Ziemowit". Kopalnia w dalszym ciągu zatrudnia największą liczbę mieszkańców Łęczyn, mimo iż liczba ta sukcesywnie spada w związku z restrukturyzacją sektora górnictwa. Dominacja kopalni jako głównego pracodawcy w Mieście może być postrzegana jako potencjalne zagrożenie, w związku z uzależnieniem dużej liczby mieszkańców od jednego zakładu pracy. Ponadto, monokultura górnicza znajduje swoje odbicie w niskim stopniu aktywności gospodarczej mieszkańców Łęczyn.

Konieczne jest prowadzenie działań mających na celu wspieranie lokalnej przedsiębiorczości. Dzięki akcesji Polski do Unii Europejskiej będzie to łatwiejsze, m.in. dzięki możliwości uzyskania dofinansowania na rozwój firmy.

Stopniowo zmienia się stosunek osób zatrudnionych w górnictwie na rzecz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek (obecnie liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta wynosi 808).

Pracodawcy zatrudniający największą liczbę pracowników na terenie miasta to:

- KWK "Ziemowit";
- Firma Handlowo – Gastronomiczna "DAJANPOL";
- Zakład Handlu "BIG FISCH" S.P.C.;
- Nadwiślański Ośrodek Szkolenia i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o.;
- P.U.H. "Honorata" Sp. z o.o.;
- "Agencja Ochrony Mienia" Sp. z o.o.;
- P.H.U. "Hermes" Sp. z o.o.;
- P.P.H.U. "DREW-SMOL";
- Miejski Zespół Opieki Zdrowotnej;

- Firma "Pinocy";
- P.P.H. "ADMIRAŁ";
- Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa "Ziemowit";
- Bank Spółdzielczy F/Lędziny;
- Bank Śląski F/Lędziny;
- PKO Tychy F/Lędziny;
- S.U.H. "Jedność";
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. "PARTNER";
- Fundacja Rozwoju Sportu, Turystyki i Kultury Fizycznej;
- DYCKERHOFF TRANSPORTBETON;
- AHOLD POLSKA Sp. z o.o.
- Centrum Badań i Dozoru Górnictwa Podziemnego Sp. z o.o.

Na terenie Gminy działa 5 wysokoprodukcyjnych (powyżej 50 ha) gospodarstw rolnych. Największe gospodarstwa, których właściciele utrzymują się wyłącznie z produkcji rolnej, znajdują się przede wszystkim na obszarze Lędzin i Górek. W dzielnicach Goławiec i Hołdunów funkcjonują mniejsze gospodarstwa rolne (do 5 ha). Ze względu na istniejące zanieczyszczenie gleb rozwijane są specjalistyczne działy produkcji rolnej, np. pieczarkarstwo. W strukturze zasiewów dominują rośliny zbożowe oraz okopowe. Prowadzona jest także hodowla trzody chlewnej, bydła rzeźnego i mlecznego. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie miasta Lędziny w latach 2000-2003 systematycznie malała. Dopiero w roku 2004 widoczna jest zmiana tendencji i wzrost liczby podmiotów w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 4: Liczba podmiotów gospodarczych w mieście Lędziny na przestrzeni lat 2004 – 2007

Lata	Podmioty gospodarcze – stan na koniec roku	Wpisy do ewidencji działalności gospodarczej	Skreślenia z ewidencji działalności gospodarczej
2004	788	89	65
2005	834	95	49
2006	829	72	77
2007	808	29	50

Źródło: Dane Urzędu Miasta Lędziny.

1.6. Ochrona Środowiska

Gospodarka wodno – ściekowa

Pobór wody w Gminie w 2007 roku wyniósł 1 259 017m³ (RPWiK Tychy), z czego 38,1% było wykorzystywane przez gospodarstwa domowe. Daje to 830 782 m³ ścieków wymagających oczyszczenia.

Strukturę zużycia wody w Gminie Lędziny dostarczanej przez RPWiK Tychy oraz z ujęcia własnego KWK „Ziemowit” przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5: Zużycie wody w Gminie Lędziny w latach 2004 - 2007

Grupa odbiorców	Ilość wody w m ³ /rok			
	2004	2005	2006	2007
Ilość wody dostarczana do mieszkańców stałych gminy Lędziny podłączonych do sieci wodociągowej	462 620	441 929	448 589	480 029
<i>PWiK Tychy</i>	402 120	402 677	406 592	411 188
<i>KWK Ziemowit</i>	60 500	39 252	41 997	68 841
Ilość wody dostarczana dla drobnego przemysłu, handlu i usług	126 117	97 602	101 599	84 048
<i>PWiK Tychy</i>	51 836	32 051	29 118	27 165
<i>KWK Ziemowit</i>	74 281	65 551	72 481	56 883
Ilość wody dostarczana do podmiotów użyteczności publicznej (administracja) w gminie Lędziny	9 769	12 395	12 393	14 162
<i>PWiK Tychy</i>	6 949	9 575	9 573	10 905
<i>KWK Ziemowit</i>	2 820	2 820	2 820	3 257
Ilość wody dostarczana dla przemysłu	1 817 000	831 070	653 596	680 778
<i>PWiK Tychy</i>	0	0	0	0
<i>KWK Ziemowit</i>	1 817 000	831 070	653 596	680 778
RAZEM	2 415 506	1 382 996	1 216 177	1 259 017

Źródło: RPWiK w Tychach i KWK „Ziemowit”

Przez obszar Lędzin przebiegają działy wodne drugiego rzędu, pomiędzy Mleczną a Przemszą oraz Przemszą a Potokiem Goławieckim. Z sieci hydrograficznej najważniejszymi ciekami są Potok Goławiecki i Potok Ławecki, należące do zlewni Wisły. Obszar Lędzin nawadniany jest również przez system rowów i małych potoków: Potok Stawowy (lewobrzeżny dopływ rzeki Mlecznej), Rów Hołdunowski (lewobrzeżny dopływ Potoku Ławeckiego), Rów E (połączenie z Potokiem Goławieckim zostało przerwane w wyniku szkód górniczych), Rów Lędziński (lewobrzeżny dopływ Potoku Ławeckiego), Rów Wschodni (lewobrzeżny dopływ Rowu Hołdunowskiego). Wody powierzchniowe występujące na terenie Lędzin nie są objęte krajowym lub regionalnym monitoringiem wód powierzchniowych.

Wody powierzchniowe w Lędzinach są zanieczyszczane przez:

- ścieki socjalno – bytowe – odprowadzane do szamb lub bezpośrednio do rowów i potoków na skutek braku kanalizacji sanitarnej;
- ścieki deszczowe – z centrów miast, dróg przelotowych, stacji paliw i parkingów;
- zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego – nawozy sztuczne, głównie związki azotu i fosforu;

- słone wody dołowe z kopalni węgla kamiennego;
- skały płone – powstające przy eksploatacji złóż węgla kamiennego, składowane na hałdach i generujące siarczany, chlorki oraz metale. Długość sieci kanalizacji na terenie Miasta wynosi około 47 km, w tym 6,1 km kanalizacji sanitarnej.

Na terenie Miasta znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków: mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków "Ziemowit", o przepustowości 3400 m³ (D), która oczyszcza ścieki sanitarne pochodzące m.in. z osiedla Rachowy, Centrum I, Centrum II, PKP i Ziemowit. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Potok Goławiecki w zlewni Wisły.

Druga również mechaniczno – biologiczna, Oczyszczalnia ścieków to „Hołdunów” o przepustowości 1300 m³/dobę. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Potok Ławecki. Oczyszczalnia docelowo będzie obsługiwać około 6000 mieszkańców.

Teren Gminy znajduje się pod silnym wpływem eksploatacji kopalni KWK "Ziemowit". Wpływ eksploatacji górniczej na jakość wód powierzchniowych i podziemnych przejawia się poprzez: wprowadzenie do wód powierzchniowych słonych wód dołowych oraz zawartych w nich siarczanów i pierwiastków promieniotwórczych, wymywanie składników mineralnych ze składowisk skały płonnej i osiadanie terenu powodujące zaburzenia w naturalnym spływie wód powierzchniowych. KWK "Ziemowit" odprowadza słone wody dołowe do wód powierzchniowych.

W 2007 roku zakończono prace nad budową rurociągu tłoczego Dn 400 mm doprowadzającego wody dołowe z poziomu III KWK „Ziemowit” do osadnika wód dołowych słonych V=104 tys m³ skąd rurociągiem tłocznym Dn 500 mm będą odprowadzane do przepompowni zbiorczej zlokalizowanej w rejonie KWK „Piast”. Dalej wody słone będą transportowane do rzeki Gostynki oraz wyrobisk górniczych Ruchu II KWK „Piast” jako zbiornika retencyjnego.

Realizacja tej inwestycji spowoduje polepszenie stanu czystości Potoku Goławieckiego nie powodując jednocześnie szkód w rzekach Gostynce i Wiśle.

W 2005 roku został opracowany wielowariantowy projekt koncepcyjny dla Projektu: „Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Gminie Łędziny”. Został on zaktualizowany w listopadzie 2007 roku.

Przewiduje się:

- Modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków „Ziemowit”.
- Budowę 85,8 km sieci kanalizacyjnej sanitarnej grawitacyjnej, 13,18 km rurociągów tłocznych oraz 17 pompowni ścieków (Dane Urzędu Miasta).
- Budowę 45,08 km sieci kanalizacji deszczowej wraz z 14 separatorami

zintegrowanymi z osadnikami (Dane Urzędu Miasta)

Szacunkowa wartość powyższego zakresu (roboty budowlane) wynosi około 218 mln zł. Ze względu na tak wysoki koszt inwestycji, Gmina stara się o dofinansowanie Projektu z Funduszu Spójności.

Gospodarka odpadami

Lędziny nie posiadają czynnego składowiska odpadów. Odpady zmieszane z terenu gminy wywożone są na składowisko MPGOiEO "MASTER" Sp. z o.o. w Tychach – Urbanowicach.

Odpady ze zbiórki selektywnej są dostarczane do MPGO "MASTER" Sp. z o.o. w Tychach – Urbanowicach (tworzywa sztuczne), (szkło), "Złomrex" Sp. z o.o. (złom) oraz do Skupu Surowców Wtórnych w Lędzinach.

Poniżej przedstawiono tabelę, która obrazuje ilość odpadów jaką zebrano i wykorzystano na terenie gminy Lędziny w 2007 roku.

Tabela 6: Ilość zebranych i wykorzystanych odpadów komunalnych 2007 rok

Odpady komunalne	Ilość zebranych odpadów [Mg]			
	2004	2005	2006	2007
wytworzone ogółem	4 830,00	7 913,81	9 038,38	10 770,21
zbierane selektywnie	267,30	303,81	1 007,39	1 625,23
wykorzystane	267,30	303,81	288,54	502,32
składowane	4 562,70	7 610,00	8 030,99	8 642,66

Źródło: Dane Urzędu Miasta Lędziny

W 2007 roku na terenie gminy Lędziny wytworzono ogółem 10 770,21 [Mg] odpadów. W skład ogólnej ilości odpadów wchodziły odpady selektywnie zabrane, których ilość stanowiła 15 % całości odpadów, odpady wykorzystane stanowiące 5% oraz odpady składowane, które wyniosły 80% wszystkich odpadów.

Poniższa tabela przedstawia rozbięcie odpadów komunalnych według rodzaju.

Tabela 7: Ilość selektywnie zebranych odpadów komunalnych

Rodzaj odpadu	Ilość odpadów zebranych selektywnie [Mg]			
	2004	2005	2006	2007
Metal	16,72	21,19	8,55	17,55
Szkło	128,39	161,58	134,45	203,65
Tworzywa sztuczne	69,92	78,77	93,30	142,79
Papier i tektura	15,41	18,84	18,59	37,17
Wielkogabarytowe	18,43	23,43	33,65	101,16
Razem	248,87	303,81	288,54	502,32

Źródło: Dane Urzędu Miasta Lędziny.

Odpady komunalne wytwarzane są w gospodarstwach domowych, obiektach handlowo – usługowych, instytucjach, urzędach, i innych obiektach infrastruktury komunalnej. W gminie Lędziny ilość selektywnie zebranych odpadów komunalnych wyniosła 502,32 [Mg], z czego najwięcej zebrano szkła bo aż 40 % z ilości ogólnej. Nieco mniejszą ilość stanowiły tworzywa sztuczne (28%).

Skład morfologiczny odpadów jakie wytworzono na terenie gminy Lędziny [%] przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8: Skład morfologiczny odpadów wytwarzanych na terenie Gminy Lędziny [%]

Lp.	Frakcja	Ilość [%]
1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	11,70
2	Odpady zielone	2,38
3	Papier i tektura nieopakowaniowe	2,20
4	Opakowania z papieru i tektury	2,20
5	Opakowania wielomateriałowe	1,20
6	Tworzywa sztuczne nieopakowaniowe	5,07
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	2,53
8	Szkło nieopakowaniowe	1,17
9	Opakowania ze szkła	6,63
10	Metale	1,68
11	Opakowania z blachy stalowej	0,48
12	Opakowania z aluminium	0,24
13	Odpady tekstylne	3,72
14	Odpady mineralne	12,18
15	Drobna frakcja popiołowa	33,49
16	Odpady wielkogabarytowe	4,19
17	Odpady budowlane	8,38
18	Odpady niebezpieczne	0,56
suma		100

Źródło: Dane Urzędu Miasta Lędziny

Drobna frakcja popiołowa wykazała największy odsetek odpadów jakie wytworzono na terenie Lędzin (33,49%), mniejszy odsetek stanowiły odpady mineralne (12,18%). Pocieszający jest jednak fakt, że bardzo mały odsetek (0,56%) wynoszą odpady niebezpieczne.

Ochrona gleb

Lędziny zajmują obszar o powierzchni 3104 ha i nie posiadają zwartej zabudowy. Pomiędzy poszczególnymi dzielnicami rozciągają się pola, lasy i tereny przemysłowe. Użytki rolne zajmują 60% powierzchni, z czego 37% stanowią grunty orne, 18% łąki, 5%

pastwiska, 1% sady. Lasy zajmują 16% powierzchni Gminy, a pozostałe grunty, w tym nieużytki, stanowią 25% powierzchni ogólnej. (Dane Urzędu Miasta Łęczyny)

Naturalna budowa geologiczna została naruszona w związku z pracami poszukiwawczymi, eksploatacyjnymi i składowaniem odpadów. Przekształcenia te są spowodowane przede wszystkim przez eksploatację górnictwem i dotyczą głównie środowiska glebowego (eksploatacja surowców nieodnawialnych, mechaniczne zniszczenie gleby i degradacje gruntów, zniekształcenie budowy i rzeźby terenu, zanieczyszczenie pokrywy glebowej i szaty roślinnej). Na terenie Gminy występują następujące typy gleb (Dane Urzędu Miasta Łęczyny):

- gleby biellicowe i pseudobiellicowe – 54%
- gleby brunatne – 39,5%
- czarne ziemie – 4,6%
- rędziny – 1,6%
- gleby glejowe, bagienne i murszowe – 0,3%.

Ochrona powietrza

Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie Gminy Łęczyny wynosi 15 tys. ton/rok, a gazowych 340 tys. ton/rok. (Dane Urzędu Miasta Łęczyny) Głównym emitorem zanieczyszczeń na terenie gminy jest ciepłownia Nadwiślańskiej Spółki Energetycznej Sp. z o.o. w Brzeszczach, zlokalizowana na terenie KWK "Ziemowit". Ciepłownia spełnia rolę źródła systemu ciepłowniczego w mieście. Pracują w niej trzy kotły opalane węglem kamiennym. Na terenie miasta działają również kotłownie zaopatrujące w ciepło zakłady przemysłowe, obiekty użyteczności publicznej i obiekty usługowe. Wykorzystują one jako nośniki energii paliwo węglowe, gaz ziemny, olej opałowy oraz (w niewielkim stopniu) źródła energii odnawialnej.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza w Gminie Łęczyny są (Pomiary przeprowadzone przez CbiDGP) :

- źródła niskiej emisji (9,2% emisji równoważnej – przeliczonej na emisję SO₂, 42,9% emisji CO₂)
- źródła emisji wysokiej (7,3% emisji równoważnej, 44,5% emisji CO₂)
- źródła emisji liniowej (komunikacyjnej) (0,5% emisji równoważnej, 12,6% emisji CO₂)

Jednocześnie na terenie Gminy Łęczyny należy wyróżnić następujące grupy źródeł emisji

substancji zanieczyszczających do powietrza, a mianowicie:

1. Grupa I – źródła przemysłowe (energetycznego spalania paliw oraz źródła technologiczne)

Głównym emitorem zanieczyszczeń przemysłowych – energetycznego spalania paliw w Gminie Lędziny jest Nadwiślańska Spółka Energetyczna Sp zoo, która prowadzi eksploatację ciepłowni zlokalizowanej na terenie KWK „Ziemowit”. Największe nasilenie emisji dla tego rodzaju źródła obserwuje się w miesiącach okresu grzewczego.

Źródłami technologicznymi zanieczyszczenia powietrza w Gminie Lędziny są: KWK „Ziemowit” - emitator zanieczyszczeń (głównie pyłowych) związanych z wydobywaniem oraz przeróbką mechaniczną węgla kamiennego oraz zakłady usługowo – produkcyjne, rzemieślnicze, które realizując procesy produkcyjne emitują zanieczyszczenia powietrza.

2. Grupa II – źródła komunikacyjnej

Na terenie Gminy Lędziny, w tej grupie głównym źródłem emisji substancji zanieczyszczających do powietrza jest ruch komunikacyjny transportu samochodowego.

Źródło emisji transportu szynowego – transport do/z KWK „Ziemowit” występuje tylko w przypadku stosowania lokomotyw napędzanych olejem napędowym. Jednakże transport szynowy nie odgrywa zasadniczej roli w kształtowaniu stanu jakości powietrza na terenie Gminy Lędziny, gdyż cechuje się małym natężeniem ruchu oraz udziałem w transporcie elektrowozów. Ruch komunikacyjny transportu samochodowego powoduje wzrost zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych.

W Gminie Lędziny istnieją obszary o szczególnych utrudnieniach w ruchu i są to:

- centrum Lędzin, gdzie skupia się budownictwo mieszkaniowe, usługowe oraz związany z tym ruch pieszy, parkowanie pojazdów oraz ruch tranzytowy,
- przejazd kolejowy na styku ulic Lędzińska – Hołdunowska – pokoju tzw. „kolejka”, którego często zamykanie powoduje tworzenie się korków.

Inną niedogodnością jest ruch związany z ruchem samochodów ciężarowych do/z KWK „Ziemowit”. Samochody ciężarowe nie stosują się do przepisów o ruchu drogowym łamiąc przepis dopuszczalnej prędkości oraz masy.

Z uwagi, że produkty spalania paliw w silnikach pojazdów są jednym z głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza w Gminie Lędziny powodując wzrost ładunku zanieczyszczeń, rodzaje oraz jakość stosowanych paliw odgrywa ważną rolę.

3. Grupa III – źródła niskiej emisji

Jednym z głównych i najbardziej uciążliwych źródeł emisji zanieczyszczeń w gminie Lędziny jest tzw. Niska emisja. Definiując pojęcie niskiej emisji należy stwierdzić, że jest to emisja pyłów i gazów pochodzących z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni opalanych węglem kamiennym lub koksem nie podłączonych do systemów ciepłowniczych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób. Cechą charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Duża ilość emitorów wprowadzających zanieczyszczenia z emitorów o niewielkiej wysokości powoduje, że zjawisko to jest bardzo uciążliwe, gdyż zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania, a są to najczęściej obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej. Największe nasilenie zjawiska niskiej emisji obserwuje się w miesiącach okresu grzewczego.

4. Grupa IV – źródła emisji niezorganizowanej

Głównym źródłem emisji w tej grupie są: składowiska węgla, składowiska materiałów budowlanych: piasku bądź innych materiałów sypkich, place, pozbawione życia biologicznego (niezrekultywowane) składowiska odpadów górniczych, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych, „dzikie” wysypiska odpadów, wypalania traw oraz procesy produkcyjne wykonywane bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie, lakierowanie na „wolnym powietrzu” czyli poza pomieszczeniami produkcyjnymi. Gmina Lędziny nie posiada na swoim terenie czynnego składowiska odpadów komunalnych. Obecnie korzysta ze składowiska w Tychach – Urbanowicach. W związku z powyższym na terenie Lędzin nie występuje emisja zanieczyszczeń z tego typu źródła do powietrza.

5. Grupa V – źródła „obce”

Wpływ na poziom zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy Lędziny mają tzw. Źródła „obce” zlokalizowane w innych sąsiednich miastach o dużym skupisku przemysłu tj. Tychy, Bieruń, Mikołów, Mysłowice, Katowice, Oświęcim. Jednocześnie na jakość powietrza na terenie Gminy Lędziny istotny, korzystny wpływ ma koncentracja dużych kompleksów leśnych w północnej i północno – wschodniej części Gminy, które wchodzi w skład leśnego pasa ochronnego GOP. Spełniają one bardzo ważną rolę ochronną, zatrzymując znaczną ilość zanieczyszczeń napływających na teren Lędzin z bardziej uprzemysłowionych terenów sąsiednich.

Tabela 9: Wyniki pomiarów stanu jakości powietrza wykonane na terenie Gminy Łędziny

Nr punktu	Lokalizacja	Data pomiaru	Stężenie zanieczyszczeń średniodobowe [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]			
			Pył PM-10	Dwutlenek siarki SO_2	Dwutlenek azotu NO_2	Tlenek węgla CO
1.	Dzielnica Łędzin, ulica Łędzińska – rejon ronda samochodowego	30.01.2008	55,7	20,3	35,4	1250
2.	Dzielnica Hołdunów, skrzyżowanie ulic Grunwaldzka – Ekonomiczna – rejon "fińskich" domków	31.01.2008	51,3	12,8	19,8	1250
3.	Dzielnica Goławiec, skrzyżowanie ulic Goławiecka - Spółdzielcza	29.01.2008	59,8	14,4	41,2	1880

(Źródła: Centrum Badań i Dozoru Górniczego Podziemnego)

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stanu jakości powietrza w Gminie Łędziny stwierdzono, że w każdym punkcie pomiarowym stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej wartości stężenia pyłu zawieszonego PM – 10 zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji (DZ. U. Nr. 87 poz. 796).

Procentowo przekroczenia wartości dopuszczalnej: $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ wahały się od 2,6% w punkcie pomiarowym nr2 do 19,6% w punkcie nr3. Pozostałe badane substancje tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnej.

Największym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest niska emisja (emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw na potrzeby grzewcze). Zabudowa mieszkaniowa, niepodłączona do systemów ciepłowniczych, posługuje się węglem kamiennym i koksem jako podstawowym nośnikiem energii cieplnej. Ze względów ekonomicznych wykorzystywany jest również węgiel niskiej jakości i muły węglowe.

29% mieszkańców wykorzystuje gaz dla pokrycia potrzeb grzewczych. Po okresie wzrostu zużycia gazu, obecnie obserwuje się wyraźny spadek, spowodowany względami ekonomicznymi. Ponad 20% energii cieplnej w skali roku jest uzyskiwane z kotłów węglowych i palenisk indywidualnych pracujących ze średnią sprawnością 55%. Dla odbiorców indywidualnych niepodłączonych do systemu ciepłowniczego, głównym

nośnikiem energii dla potrzeb ciepłych jest węgiel, miał węglowy i różnego rodzaju odpady oraz (w ograniczonym stopniu) gaz ziemny, olej opałowy, gaz płynny i biomasa.

"Program Ochrony Środowiska Gminy Łędziny" został przyjęty Uchwałą Rady Miasta nr XXV/141/04 z dnia 29.06.2004 r. z późniejszymi zmianami. Jednym z jego priorytetów jest ochrona powietrza polegająca na zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń do atmosfery, pochodzących m.in. z przydomowych kotłowni, tzw. "niskiej emisji". W ramach Komunalnej polityki eko-energetycznej Gmina przystąpiła do realizacji "Kompleksowego Programu Działań w Zakresie Energii i Poprawy Jakości Powietrza w Gminie Łędziny". W ramach realizacji "Programu Likwidacji Niskiej Emisji", wdrożono zadania obejmujące termomodernizację obiektów mieszkalnych jednorodzinnych oraz obiektów użyteczności publicznej. Źródłem finansowania tych zadań są pożyczki oraz dotacje z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz środki z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W drugiej połowie 2006 roku, w ramach "Programu Likwidacji Niskiej Emisji", rozpoczęto realizację zadania pn: Kompleksowa termomodernizacja budynków mieszkalnych jednorodzinnych - Etap I. Realizacja objęła 97 budynków.

W 2007 r. wprowadzono dwa warianty modernizacji budynków:

1. wariant podstawowy - umożliwia wykonanie prac z zakresu: wymiany głównego źródła ciepła, modernizacji instalacji c.o. oraz montażu kolektorów słonecznych. Mieszkaniec sam decyduje jakie prace chciałby zrealizować. Wariant podstawowy nie wymaga wykonania audytu energetycznego, a jedynie opracowania uproszczonego przeglądu energetycznego, w celu prawidłowego doboru mocy kotła oraz ewentualnie mocy kolektorów słonecznych.
2. wariant kompleksowy – który daje możliwość wykonania prac z zakresu: docieplenia ścian zewnętrznych, stropów, dachu, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, wymiany głównego źródła ciepła (kotła), modernizacji instalacji c.o., montaż instalacji solarnej. Zakres prac dla budynku jest indywidualnie dobierany i określany przez audytora w audycie energetycznym.

Wykaz poszczególnych prac związanych z Programem „Niska Emisja” przedstawia poniższa tabela:

Tabela 10: Prace wykonane w ramach Programu „Niska Emisja” z wyszczególnieniem na etapy.

Etap	Zakres rzeczowy								
	Modernizacja kotłowni	Modernizacja instalacji co	Montaż instalacji solarnej	Docieplenie ścian	Docieplenie stropodachu	Docieplenie dachu	Docieplenie stropu nad ostatnią kondygnacją	Docieplenie stropu nad piwnicą	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej
I	72	55	7	8	5	5	5	0	25
II	152	123	62	81	31	20	19	25	85
III (planowane kwoty)	159	133	47	92	34	26	19	14	67
RAZEM:	383	311	116	181	70	51	43	39	177

Źródło: Urząd Miasta Łęczyny

W ramach Programu wykonano wiele robót z zakresu docieplania ścian, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej oraz docieplenia stropodachu. Najwięcej prac wykonano z zakresu docieplenia ścian było ich 181.

Tabela 11: Ilość zmodernizowanych budynków z wyszczególnieniem na etapy i warianty

Etap	Ilość nowych budynków		
	Wariant kompleks.	Wariant podstaw.	Razem
I + II	153	91	244
III (planowane w wartości)	63	115	178
RAZEM:	216	206	422

Źródło: Urząd Miasta Łęczyny

Doświadczenia dotychczasowej realizacji Programu wskazują, że większym powodzeniem cieszy się wariant kompleksowy. Trzeci etap jest w trakcie realizacji więc ilość zmodernizowanych budynków może się nieznacznie zmienić.

Tabela 12: Źródła finansowania Programu „Niska Emisja” z wyszczególnieniem na etapy.

Etap	Źródła finansowania			
	Razem	Inwestor	Gmina	WFOŚiGW (pożyczka)
I	2 513 313	844 927	177 382	1 491 004
II	8 717 649	3 099 665	1 085 118	4 532 866
III (planowane kwoty)	8 750 000	2 800 000	300 000	5 650 000
RAZEM:	19 980 962	6 744 592	1 562 500	11 673 870

Źródło: Urząd Miasta Łędziny.

Łączna kwota jaką ponieśli mieszkańcy w pierwszych dwóch etapach wyniosła 3 944 592,00 zł. Na trzeci etap przewidziana jest kwota 2 800 000,00 zł. Duża część całości prac finansowana jest z zaciągniętej pożyczki w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń

Zanieczyszczenia komunikacyjne oddziałują na środowisko w najbliższym otoczeniu drogi, a ich wpływ maleje wraz z odległością. Łączna długość sieci drogowo – ulicznej na terenie Łędzin wynosi 104 km, w tym: 55 km dróg gminnych, 41 km dróg powiatowych, 6 km dróg ekspresowych. Drogi powiatowe i gminne pełnią funkcje powiązań ruchu kołowego dla ośrodka regionalnego (powiatowego) i lokalnego.

W Gminie obszary o szczególnych utrudnieniach ruchu są zlokalizowane w centrum Łędzin (skupisko budownictwa mieszkaniowego, usługowego i związany z tym ruch pieszy, parkowanie pojazdów i ruch tranzytowy) oraz na drogach dojazdowych do kopalni "Ziemowit" (przejazd ciężarówek z węglem na ul. Hołdunowskiej, Oficerskiej, Ułańskiej, Łędzińskiej i Pokoju). Łędziny posiadają bardzo dobrze rozwiniętą sieć dróg w porównaniu z innymi miastami powiatu: 3,4 km/km² (średnia dla powiatu wynosi 2,4 km/km²). Na 1000 mieszkańców Łędzin przypada 6,4 km dróg. Na poziom emisji spalin wpływ ma dostęp do publicznych środków transportu oraz wzrost natężenia transportu indywidualnego. Obecnie standardy zbiorowego transportu pasażerskiego obniżają się, przy jednoczesnym rozwoju transportu indywidualnego. Sytuacja ta ma negatywny wpływ m.in. na powietrze

atmosferyczne. Liczba aktywnych samochodów w Lędzinach wynosi 8 628. Statystyki podają, że na 4 mieszkańców powiatu bieruńsko – lędzińskiego przypada 1 samochód.

Ochrona przed hałasem

(Pomiary przeprowadzone przez CbiDGP)

Emisja hałasu do środowiska ma kilka źródeł: niską jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny przy braku systemu obwodnic, a także sytuację przemysłową Miasta. Hałas przemysłowy obejmuje wszelkie źródła dźwięku na terenie zakładu. Działalność gospodarcza w Lędzinach jest zróżnicowana i obejmuje m.in. wydobywanie węgla kamiennego, produkcję i sprzedaż materiałów i usług budowlanych, usługi transportowe, mechanikę pojazdową oraz zakłady przetwórcze, mięsne i piekarnicze. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy oferują usługi o charakterze komercyjnym. Działalność tych podmiotów kształtuje klimat akustyczny sąsiadujących z nimi terenów.

Stan dróg na terenie Miasta jest zróżnicowany, występują drogi bardzo zniszczone, jak i takie, których stan jest uważany za zadowalający. Duże natężenie ruchu lokalnego, przy nakładaniu się ruchu tranzytowego na kierunku Tychy – Mysłowice stwarza uciążliwości akustyczne na terenach położonych wzdłuż głównych ciągów drogowych. Największy poziom hałasu występuje wzdłuż S 1 oraz ulic o największym natężeniu ruchu pojazdów osobowych i ciężarowych (tzn. ul. Lędzińska, Hołdunowska, Gwarków).

Pomiary hałasu komunikacyjnego i kolejowego, przeprowadzone w marcu 2007 r. stwierdzono, że poziom emisji hałasu emitowany do środowiska w porze dziennej jest nierozróżnialny w stosunku do tła (różnica pomiędzy L_{Aeq} , a wartością L_{Aeq} jest mniejsza niż 3 dB). Jednocześnie w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy najbliższej zabudowie mieszkaniowej – terenie podlegającym ochronie akustycznej (zabudowa wielorodzinna przy ul. Oficerskiej nr 12) obliczany równoważny poziom hałasu L_{Aeqsr} (nie skorygowano o tło) nie przekracza wartości dopuszczalnej 55 (dBA) dla pory dziennej oraz 45 (dBA) dla pory nocnej. Nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnej emisji hałasu powodowanego pracą instalacji i urządzeń Oczyszczalni Ścieków „Ziemowit”, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. nr 178, poz. 1841).

Ochrona przyrody

(Dane Urzędu Miasta Łęczyny)

Na stan przyrody w Mieście silnie wpłynęła działalność człowieka. Generalnie dominują tereny znacznie przetworzone, w obrębie których brak na ogół wartościowych elementów.

Na terenie Miasta działają dwa koła łowieckie, gospodarujące w obrębie dwóch obwodów łowieckich: polnego i leśnego. W kategorii gruntów wyłączonych z gospodarki łowieckiej, stanowiących wysoki wskaźnik (29%) powierzchni Gminy, dominują tereny zurbanizowane. Tereny użytkowane łowiecko to otwarte tereny rolnicze w północnej i zachodniej części Gminy, izolowane obszary leśne w południowej i wschodniej części, przechodzące na tereny sąsiednich gmin (Imielina i Chełmu Śląskiego) oraz mniejsze ciek wodne. Odłów ptaków i ssaków stanowiących zwierzynę łowną wpływa w niewielkim stopniu na zmiany ilościowe w faunie Miasta.

Lasy i grunty leśne stanowią 14,7% powierzchni ogólnej powiatu bieruńsko – łęczyńskiego. Łączna powierzchnia lasów na terenie Gminy wynosi 473 ha (15,2% powierzchni ogólnej Gminy) i jest nieco wyższa od średniej powiatowej, ale dwukrotnie niższa od średniej wojewódzkiej (32,4%). 90% powierzchni leśnej jest administrowane przez Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Katowice. Lasy prywatne i komunalne leżą w rozproszonych enklawach.

W strukturze siedliskowej typów lasów na terenie Gminy dominuje bór mieszany wilgotny oraz bór i las mieszany świeży. Te typy przeważają w 90% całości siedlisk leśnych. Dominujące gatunki to sosna, brzoza i dąb szypułkowy. Najliczniej reprezentowane są drzewa młode i średniej klasy wiekowej. Powierzchnia drzewostanów starszych klas wiekowych jest nieproporcjonalnie niska.

Gospodarka lasami obejmuje następujące kategorie prac: użytkowanie rębne, przedrębne i hodowlę lasu.

Na terenie Gminy kumulują się negatywne zjawiska biotyczne i antropogeniczne, osłabiające istniejące drzewostany i całe ekosystemy leśne. Lasy ochronne leżą w strefie oddziaływania przemysłu ciężkiego zlokalizowanego w Tychach, Bieruniu, Oświęcimiu i całej aglomeracji katowickiej. Lokalne degradacje siedlisk leśnych mogą być skutkiem szkód górniczych w zasięgu działania KWK "Ziemowit", co prowadzi do powstania bezodpływowych zapadlisk i podtopień gruntów.

Niewielka ilość terenów (160 ha w skali powiatu) nadaje się do zalesienia. Do zalesienia przewidziane są przede wszystkim grunty trwale odłogowane wokół lokalnych kompleksów leśnych oraz nieużytki w strefie silnego podtapiania gruntów wskutek eksploatacji

podziemnych złóż węgla kamiennego. W skali Gminy można znaleźć 2 – 5 ha gruntów rolnych rocznie.

Tereny zieleni urządzonej w mieście są ogólnie zaniedbane. Gmina realizuje wieloletni, gruntowny proces przebudowy skwerów, zieleńców, zieleni osiedlowej i przydrożnej. Co roku sadi się średnio 300 sztuk drzew i 50 m³ krzewów. Proces ten wymaga jednak długotrwałych i systematycznych działań w tym kierunku.

Do chwili obecnej na terenie Miasta nie utworzono żadnego obiektu ani obszaru ochrony przyrody. Ustawa o ochronie przyrody (Dz. U. Z 2004r. Nr 92 p. 880 z późn. zm.) pozwala na objęcie ochroną prawną drzew pomnikowych, użytków ekologicznych oraz zespołów przyrodniczo – krajobrazowych.

1. 7. Aktywność ekonomiczna Gminy

(Dane Urzędu Miasta Łęczyny)

Restrukturyzacja przemysłu górniczego spowodowała konieczność zmiany struktury zatrudnienia w Mieście. Co prawda grupa zatrudnionych w przemyśle państwowym jest wciąż największa liczebnie, jednak wyraźnie widoczna jest tendencja do odchodzenia od przemysłu na rzecz sektora usług. Efektem przekształceń jest rozwój sektora prywatnego oraz zmiany na rynku pracy, które wymuszają wzrost lokalnej przedsiębiorczości. Coraz większą rolę odgrywają małe i średnie przedsiębiorstwa. Mają one bezpośredni wpływ na rozwój lokalny.

Lokalni przedsiębiorcy nadal w niewielkim stopniu ubiegają się o dotacje na prowadzoną działalność gospodarczą. Do udziału w projekcie „Bądź dla siebie pracodawcą – promowanie przedsiębiorczości w powiecie pszczyńskim i bieruńsko – lędzińskim”, realizowanym w 2007 r. przez Centrum Przedsiębiorczości S.A. zgłosiło się 2 lędzianin, jednak żaden z nich nie otrzymał wsparcia w ramach projektu. Miał on na celu wspieranie samozatrudnienia i tworzenia nowych mikroprzedsiębiorstw. Do tego projektu zgłosiło się: 6 mieszkańców Bierunia (2 otrzymało wsparcie), 4 mieszkańców Bojszów (1 otrzymał wsparcie), 2 mieszkańców Chełmu Śląskiego (1 otrzymał wsparcie) oraz 7 mieszkańców Imielina (2 otrzymało wsparcie).

Niezbędne jest więc zapewnienie przedsiębiorcom dostępu do rzetelnej i praktycznej informacji na temat potencjalnych źródeł finansowania oraz wsparcia w procesie aplikowania. Wskazane w tym celu jest organizowanie szkoleń i warsztatów, spotkań z przedstawicielami instytucji wspierającymi przedsiębiorczość oraz powołanie jednostki,

która zajmie się promocją działalności gospodarczej i merytorycznym wsparciem lokalnych przedsiębiorców.

Na koniec roku 2007 roku w Łędzinach zarejestrowane były 808 samodzielne podmioty gospodarcze, prowadzące działalność produkcyjną, handlową i usługową. Również firmy krajowe i międzynarodowe ulokowały inwestycje na terenie Miasta (np. koncern naftowy Orlen, niemiecka firma zajmująca się kruszywami budowlanymi Dyckerhoff, koncern CP Sp.z o.o). Pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości jest ściśle związane z kształtowaniem systemu edukacji – przekształceniami w systemie oświatowym i postawach wobec kształcenia. Najwięcej osób, które podjęły własną działalność gospodarczą, znajduje się w grupie osób z wykształceniem wyższym (77% wszystkich osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie Miasta).

W Łędzinach w wieku produkcyjnym jest 11 722 osób z tego mężczyźni stanowią 5 912, a kobiety 5 810. Odsetek osób w wieku produkcyjnym wynosi 73,3% ludności Łędzin.

1. 8. Bezrobocie w mieście

(Statystyki PUP Tychy)

Wskaźnik bezrobocia za rok 2007 w Mieście Łędziny wyniósł 2,6% (425 bezrobotnych na 15 987 mieszkańców). Wysoki odsetek kobiet bezrobotnych (60,7%) oznacza, że mężczyźni posiadają większe szanse na zatrudnienie. Większość osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łędzinach to właśnie kobiety i osoby długotrwale bezrobotne. Należy zaznaczyć, że bezrobocie dotyka wszystkie osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym.

Stopa bezrobocia w powiecie bieruńsko-łędzimskim według stanu na koniec 2007 r. wynosiła 5,4% i była niższa od średniej krajowej i wojewódzkiej, które wynosiły kolejno 11,4% i 9,3%. Poniżej przedstawiono analizę struktury bezrobocia w poszczególnych miastach powiatu bieruńsko-łędzimskiego i w mieście Tychy.

Tabela 13: Bezrobocie na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego i miasta Tychy w 2007 r.

Obszar	Bezrobotni ogółem/ kobiety		Z prawem do zasiłku		Osoby poprzednio pracujące		Zwolnione z przyczyn zakładu pracy		Osoby dotychczas nie pracujące		Niepełno sprawni	
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Tychy	4 355	2 722	649	403	3 554	2 193	179	131	801	529	298	156
Powiat bier-łędz.	1 311	834	160	100	1 020	641	47	35	291	193	58	28
Bieruń	392	248	61	37	304	184	12	9	88	64	21	11
Bojszowy	136	81	5	10	104	64	4	3	32	17	5	1
Chełm Śląski	130	97	9	6	103	73	3	3	27	24	2	0
Imielin	228	150	28	20	181	115	12	8	47	35	9	5
Łędziny	425	258	47	27	328	205	16	12	97	53	21	11

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach.

Procentowo bezrobocie na terenie powiatu bieruńsko – łędzińskiego i miasta Tychy przedstawia się następująco:

Tabela 14: Bezrobocie na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego i miasta Tychy w 2007 r. - analiza procentowa

Obszar	Bezrobotni i ogółem/ kobiety		Z prawem do zasiłku		Osoby poprzednio pracujące		Zwolnione z przyczyn zakładu pracy		Osoby dotychczas nie pracujące		Niepełnosprawni	
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Tychy	100%	62,5%	14,9%	14,8%	81,6%	80,5%	4,1%	4,8%	18,3%	19,4%	6,8%	5,7%
Powiat bier-łędz.	100%	63,6%	12,2%	11,9%	77,8%	76,8%	3,5%	4,1%	22,1%	23,1%	4,4%	3,3%
Bieruń	100%	63,2%	15,5%	14,9%	77,5%	74,1%	3,0%	3,6%	22,4%	25,8%	5,3%	4,4%
Bojszowy	100%	59,5%	11,0%	12,3%	76,4%	79,0%	2,9%	3,7%	23,5%	20,9%	3,6%	1,2%
Chełm Śląski	100%	74,6%	6,9%	6,1%	79,2%	75,2%	2,3%	3,0%	20,7%	24,7%	1,5%	0%
Imielin	100%	65,5%	12,2%	13,3%	79,3%	76,6%	5,2%	5,3%	20,6%	23,3%	3,9%	3,3%
Łędziny	100%	60,7%	11,0%	10,4%	77,1%	79,4%	3,7%	4,6%	22,8%	20,5%	4,9%	4,2%

Źródło: Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach.

Na 15 987 przypada 425 bezrobotnych, co stanowi 2,6% mieszkańców. Wskaźnik ten sukcesywnie spadał w ostatnich latach. Niepokojący jest wzrost liczby osób bezrobotnych pozostających bez zasiłku (przy coraz większym udziale kobiet). Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku w Łędzinach wyniosła 398 osób co stanowi 93,6% ogólnej liczby bezrobotnych w Łędzinach.

Poniżej zestawiono ilość bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy.

Tabela 15: Bezrobotni w Łędzinach według czasu pozostawania bez pracy w 2007 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Liczba osób	
	Ogółem	Kobiety
Do 1	37	11
Od 1 do 3	85	46
Od 3 do 6	58	36
Od 6 do 12	55	37
Od 12 do 24	56	39
Powyżej 24	130	91

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach.

Z powyższej tabeli wynika, że największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby

bezrobotne długotrwale.

Na przestrzeni lat 2005 – 2007 bezrobocie przybierało różne wielkości. W 2005 roku osoby w wieku do 24 lat stanowiły największą grupę osób bezrobotnych bo aż 228. Natomiast w 2007 roku osoby w wieku do 24 lat już nie stanowią tak licznej grupy bezrobotnych, liczba ta zmalała do 86 osób. Obecnie największą grupą bezrobotnych są osoby w wieku 45 – 54. Ich liczba zmalała jednak w stosunku do 2005 roku (137 osób), ale i tak w 2007 roku utrzymywała się na wysokim poziomie 117 osób. Osobom z tego przedziału wiekowego trudniej jest znaleźć pracę.

Poniżej przedstawiono wiekową strukturę bezrobotnych w Łędzinach.

Tabela 16: Struktura wiekowa bezrobotnych w Łędzinach

Wiek	2005		2006		2007	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Do 24 lat	228	137	161	101	86	49
25-34 lata	204	128	157	103	97	68
35-44 lata	163	107	125	90	75	42
45-54 lata	137	84	150	93	117	79
55-59	26	7	37	17	38	22
Pow 60	6	0	3	0	8	0

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące ilości osób bezrobotnych w zależności od poziomu wykształcenia na terenie powiatu bieruńsko - lędzińskiego.

Tabela 17: Bezrobotni według wykształcenia na terenie powiatu bieruńsko – lędzińskiego w 2007 r

	Gimnazjalne i poniżej		Zasadnicze zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Policealne i śr. zawodowe		Wyższe	
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Powiat bier.- lędz.	365	212	486	278	93	78	304	231	98	74

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Tychach.

Poniżej została przedstawiona statystyka według PUP w Tychach za styczeń 2008 roku w zakresie bezrobotnych zarejestrowanych, wyrejestrowanych i tych, którzy podjęli pracę.

Tabela 18: Ilość bezrobotnych mieszkańców Łędzin na tle powiatu bieruńsko – lędzińskiego

Miasto	Bezrobotni zarejestrowani w m-cu sprawozdawczym		Bezrobotni wyrejestrowani w m-cu sprawozdawczym		Wyrejestrowani z powodu podjęcia pracy	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Bieruń	59	33	80	53	33	22
Bojszowy	17	8	27	16	13	7
Chełm Śląski	9	5	13	10	8	7
Łędziny	10	10	20	11	10	0

Lędziny	80	38	79	40	46	27

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach (styczeń 2008)

Z powyższej tabeli wynika, że największą grupę bezrobotnych, którzy zarejestrowali się w styczniu bieżącego roku w powiecie stanowią mieszkańcy Lędzin (43% zarejestrowanych w powiecie). Jednak pozytywny jest fakt, że w miesiącu styczniu 46 osób podjęło pracę (co stanowi 40% osób, które podjęły pracę w powiecie). Powiatowy Urząd Pracy prowadzi program aktywnego przeciwdziałania bezrobociu. W 2007 roku przedstawia się ona następująco.

Tabela 19: Liczba bezrobotnych z Lędzin objętych programem aktywnego przeciwdziałania bezrobociu

Program	2007	
	I połowa 2007	II połowa 2007
szkolenia	26	41
staże	39	53
Przygotowanie zawodowe	5	2
Prace społecznie użyteczne	0	0
Prace interwencyjne	1	7
Roboty publiczne	1	0
Podjęcie działalności gospodarczej	1	12
Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrud. bezrobotnego	6	25
Ogółem	219	

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach.

Wśród aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu największą środków przeznaczono na pomoc dla absolwentów (staże i szkolenia). Pomoc w tym zakresie udzielono aż 159 osobom. Zmiany skali bezrobocia w Lędzinach związane są z restrukturyzacją zatrudnienia w sektorze górnictwa. Duże znaczenie ma więc tworzenie dogodnych warunków do powstawania nowych zakładów pracy różnych branż w celu uniezależnienia egzystencji mieszkańców Miasta od jednego pracodawcy, czyli kopalni.

1. 9. Warunki i jakość życia mieszkańców

Ocena mieszkańców

(Dane Urzędu Miasta Lędziny)

Badania przeprowadzone w 2000 r. na reprezentatywnej grupie 5% mieszkańców Lędzin wykazały, że ich ocena warunków życia jest pozytywna, przy czym prognozy na najbliższe lata są bardziej ostrożne. Wprawdzie 40% mieszkańców uważa, że będą one lepsze niż te, które minęły, ale tylko 10% sądzi, że będą one zdecydowanie lepsze. 18% mieszkańców Lędzin postrzega najbliższe lata pesymistycznie. Infrastruktura handlowo-usługowa została uznana za wystarczającą. Jako najważniejsze problemy wymieniono

poprawę stanu dróg (68,8% respondentów), brak perspektyw dla młodzieży (67,4%) oraz zagrożenie bezrobociem (63,3%).

Ze względu na zmiany społeczne i gospodarcze, które zaszły od czasu przeprowadzenia badań „Łędziny 2000”, pozyskane wówczas dane mogą być już nieaktualne. Przykładem może być obawa przed bezrobociem, które w czasie przeprowadzania badań było znacząco wyższe. Wskazane tym samym jest powtarzanie badań socjologicznych w stałych odstępach czasowych. Kompleksowe badania powinny być przeprowadzane co 10 lat, a badania tematyczne, wrywkowe, co 3-4 lata.

Model wykształcenia

Obecnie w Gminie Łędziny funkcjonują: 2 przedszkola, 2 szkoły podstawowe, 2 gimnazja i 1 zespół szkół. Są to gminne budżetowe jednostki organizacyjne.

Tabela 20: Liczba uczniów, oddziałów, oddziałów integracyjnych i uczniów integracyjnych w łędzińskich placówkach oświatowych

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba oddziałów integracyjnych	Liczba uczniów niepełnosprawnych
1	Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 1	148	7	2	8
2	Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 2	185	9	2	8
3	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Karola Miarki	442	20	3	15
4	Szkoła Podstawowa nr 3 im. J. Ch. Ruberga	552	23	-	6
5	Zespół Szkół - Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałem Przedszkolnym Gimnazjum nr 3	193	10	-	1
6	Gimnazjum nr 1	334	12	-	5
7	Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 im. Gustawa Morcinka	346	15	2	11
Razem		2200	96	9	54

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

Uczniowie szkół i przedszkoli łędzińskich stanowią około 13% ogółu mieszkańców.

Największa liczba uczniów uczęszcza do Szkoły Podstawowej nr 3 im. im. J.Ch. Ruberga. Uczniowie niepełnosprawni stanowią około 2% wszystkich uczniów. W celu zapewnienia im równego dostępu do edukacji i integracji z rówieśnikami tworzone są oddziały integracyjne. Według ustawy o systemie oświaty w klasach integracyjnych nie powinno być więcej niż 20 dzieci, na które przypada ¼ dzieci niepełnosprawnych jak również powinno być dwóch nauczycieli jeden główny i jeden wspomagający naukę dzieci

niepełnosprawnych. W Łędzinach stopień niepełnosprawności jest następujący: słabo słyszący, słabo widzący, upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym lub znacznym, niepełnosprawność ruchowa, wczesne wspomaganie rozwoju /Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 1, Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 2/.

Procentowy udział liczby uczniów poszczególnych szkół w ogólnej liczbie uczniów łędzińskich przedstawia się następująco:

Tabela 21: Udział procentowy liczby uczniów poszczególnych szkół w całkowitej liczbie uczniów w Gminie.

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów
1	Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 1	6,7%
2	Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 2	8,40%
3	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Karola Miarki	20,09%
4	Szkoła Podstawowa nr 3 im. J. Ch. Ruberga	25,09%
5	Zespół Szkół - Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałem Przedszkolnym, Gimnazjum nr 3	8,78%
6	Gimnazjum nr 1	15,19%
7	Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 im. Gustawa Morcinka	15,72%
Razem		100%

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

Szkoły podstawowe i gimnazja prowadzą systematyczne zajęcia pozalekcyjne. Zajęcia prowadzone są przez nauczycieli na zasadzie nieodpłatnych zajęć.

Najczęściej mają one charakter kółek zainteresowań, natomiast Szkoła Podstawowa nr 3 im. J. Ch. Ruberga prowadzi również zespoły wyrównawcze. Najczęściej prowadzone są zajęcia z informatyki, matematyki oraz taneczne. Szkoły prowadzą również zajęcia o tematyce ekologicznej, polonistycznej, historycznej, dziennikarskiej, historyczno – regionalnej, fizycznej, z zakresu SKS, geograficzno – turystycznego, plastyczno – technicznego, chemicznego, tenisa stołowego, szachowego, wokalnno – muzycznego, kung – fu, fitnessu, przedsiębiorczości, teatralnego, miłośników kultury, językowego angielskiego i niemieckiego, kulturoznawczego, garncarskiego, modelarskiego, europejczyka euro fani, artystycznego, przyrodniczego, robótek ręcznych, pływania, i gry na gitarze.

Tabela 22: Zajęcia pozalekcyjne w szkołach podstawowych i gimnazjach

Lp.	Nazwa placówki	Tygodniowa liczba zajęć pozalekcyjnych	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia pozalekcyjne	Tematyka zajęć pozalekcyjnych
1	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Karola Miarki	21	20	Informatyczne, polonistyczne, historyczne, historyczno – regionalne, SKS, matematyczne, taneczne, szachowe, wokאלno – muzyczne, teatralne, językowe niemiecki, kulturoznawcze, garncarskie, modelarskie, europejczyka eurofani, artystyczne, przyrodnicze, robótek ręcznych, pływakie, gitarowe.
2	Szkoła Podstawowa nr 3 im. J. Ch. Ruberga	6 /co dwa tygodnie 10/	10	Informatyczne, historyczne, matematyczne, taneczne, teatralne, językowe niemiecki, przyrodnicze, praca z uczniem słabym, praca z uczniem zdolnym.
3	Zespół Szkół - Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałem Przedszkolnym, Gimnazjum nr 3	9	9	Informatyczne, polonistyczne, historyczno – regionalne, SKS, matematyczne, szachowe, wokאלno – muzyczne, kung – fu, fitness,
4	Gimnazjum nr 1	11 / wg potrzeb 14/	14	Dziennikarskie, fizyczne, SKS, matematyczne, taneczne, geograficzno – turystyczne, plastyczno – techniczne, chemiczne, wokאלno – muzyczne, przedsiębiorczości, teatralne, miłośników kultury, językowe angielski i niemiecki,
5	Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 im. Gustawa Morcinka	13 /wg potrzeb 14/	14	Ekologiczne, informatyczne, historyczne, dziennikarskie, historyczno – regionalne, fizyczne, SKS, matematyczne, taneczne, geograficzno – turystyczne, plastyczno – techniczne, chemiczne, językowe angielski i niemiecki,

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

Na jednego nauczyciela przypada średnio 9 uczniów. W Szkole Podstawowej nr 3 im. J. Ch. Ruberga ze względu na dużą liczbę dzieci uczęszczających na jednego nauczyciela przypada aż 11 uczniów. Taka sama sytuacja przedstawia się w Miejskim Przedszkolu z Oddziałami Integracyjnymi nr 2.

Tabela 23: Stosunek liczby uczniów do liczby nauczycieli

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów przypadających na jednego nauczyciela
1	Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 1	148	18	8,22
2	Miejskie Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 2	185	17	10,88
3	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Karola Miarki	442	45	9,82
4	Szkoła Podstawowa nr 3 im. J. Ch. Ruberga	552	47	11,74
5	Zespół Szkół - Szkoła Podstawowa nr 4 z Oddziałem Przedszkolnym Gimnazjum nr 3	193	26	7,42
6	Gimnazjum nr 1	334	32	10,43

7	Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 im. Gustawa Morcinka	346	37	9,35
9	Razem	2200	222	9,90

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

W lędzińskich szkołach zatrudnionych jest łącznie 222 nauczycieli, w tym nauczyciele szkół podstawowych stanowią około 53% ogółu zatrudnionych, nauczyciele gimnazjów około 42%, a nauczyciele przedszkolni około 15%. Podstawowe informacje na temat stanu zatrudnienia w lędzińskich placówkach oświatowych prezentuje poniższa tabela:

Tabela 24: Stan zatrudnienia w lędzińskich placówkach oświatowych

Lp.	Nazwa placówki	Liczba zatrudnionych	W tym nauczyciele	W tym pracownicy administracji i obsługi
1	MP 1	30	18	12
2	MP 2	30	17	13
3	SP 1	65	45	20
4	SP 3	65	47	18
5	SP 4 G3	35	26	9
6	G 1	45	32	13
7	G 2	51	37	14
9	Razem	321	222	99

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

Poziom kwalifikacji zawodowych i wykształcenia lędzińskich nauczycieli ciągle się poprawia. Na 222 zatrudnionych w gminie nauczycieli 218 osób posiada pełne kwalifikacje pedagogiczne, co stanowi 98% doskonale przygotowanych do pracy w zawodzie nauczycielskim. 111 nauczycieli ukończyło studia podyplomowe, zdobywając tym samym dodatkową specjalność do nauczania w szkole. Stanowią oni 50 % zatrudnionych nauczycieli.

Tabela 25: Stan zatrudnienia w lędzińskich placówkach oświatowych według stopnia awansu zawodowego

x	MP 1	MP 2	SP 1	SP 3	SP 4 G3	G 1	G 2	Razem
Liczba nauczycieli ogółem	18	17	45	47	26	32	37	222
W tym stażyści	3	2	-	-	3	2	1	11
W tym kontraktowi	3	5	8	5	8	8	8	45
W tym mianowani	8	6	19	29	9	16	12	99
W tym dyplomowani	4	4	18	13	6	6	16	67

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

Tabela 26: Procentowy stan zatrudnienia w lędzińskich placówkach oświatowych według stopnia awansu zawodowego

x	MP 1	MP 2	SP 1	SP 3	SP 4	G 1	G 2	Razem
Stażyści (%)	27%	18%	-	-	27%	18%	10%	100%
Kontraktowi (%)	6%	11%	18%	11%	18%	18%	18%	100%
Mianowani (%)	8%	6%	19%	30%	9%	16%	12%	100%
Dyplomowani (%)	6%	6%	27%	19%	9%	9%	23%	100%

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

Największa grupa nauczycieli (218 osób) posiada wykształcenie wyższe magisterskie. Nauczyciele Szkoły Podstawowej nr 3 im. J.Ch. Ruberga stanowią najliczniejszą grupę, patrząc pod kątem stopnia awansu zawodowego.

Tabela 27: Liczba uczniów 2004 – 2007

Placówka	2004	2005	2006	2007
MP 1	150	151	143	148
MP 2	165	167	185	185
SP 1	589	530	481	442
SP 3	662	616	576	552
SP 4	136	131	124	125
G 1	495	479	448	334
G 2	432	410	402	346
G 3	-	-	-	68
OGÓŁEM	2629	2484	2359	2200

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

Z powyższej tabeli wynika, że na przestrzeni lat 2004 – 2007 liczba dzieci uczęszczających do szkół malała osiągając stan w 2007 roku 2200 co stanowi 13,76 % wszystkich mieszkańców Lędzin. Spada również liczba absolwentów lędzińskich gimnazjów – 260 osób w 2007 r.

Tabela 28: Liczba absolwentów gimnazjów

placówka	2004	2005	2006	2007
G 1	152	164	142	119
G 2	142	132	137	121
G 3	-	-	-	20
Razem	294	296	279	260

Źródło: Dane na podstawie sprawozdań S – 01 i S – 02.

W ostatnich dziesięcioleciach model życia i pracy mieszkańców Lędzin był kształtowany

przez dominację kopalń, oferujących dobre warunki płacy i liczne przywileje. Absolwenci szkół podstawowych dążyli więc do szybkiego usamodzielnienia się kosztem niskiego poziomu wiedzy i umiejętności. Ich wybór padał często na Zasadniczą Szkołę Zawodową, która przyjmowała praktycznie wszystkich chętnych.

Struktura tych wyborów uległa zmianie po 1989 r. Zmiany polityczno-społeczne, restrukturyzacja gospodarki (na Śląsku szczególnie w sektorze górnictwa), zmiany w sieci szkolnictwa ponadpodstawowego i jego kierunków to główne przyczyny, które wymuszają dostosowanie się do wymogów rynków pracy, a więc wybór kierunków kształcenia. Miasto dąży do upowszechnienia kształcenia na poziomie średnim oraz zachęca do kontynuowania nauki na poziomie szkół wyższych. W 1995 r. powstał program stypendiów miejskich dla studentów kształcących się na kierunkach corocznie określanych przez Radę Miasta. Z kolei uchwała nr XXV/173/08 Rady Miasta Łęczyny z dnia 28.02.2008 w sprawie szczegółowych zasad i trybu przyznawania, wstrzymania, cofania oraz wysokości stypendium sportowego burmistrza miasta Łęczyny dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie sportowym, wprowadziła z kolei stypendia sportowe dla młodych mieszkańców.

Ponadto organizowane są różnego rodzaju konkursy i olimpiady dla uczniów łęczyńskich szkół, m.in. olimpiady językowe, konkursy wiedzy o UE, które mają za zadanie promowanie aktywnego zdobywania i poszerzania wiedzy.

W mieście funkcjonuje jedna ponadgimnazjalna placówka edukacyjna – Powiatowy Zespół Szkół, który został przekształcony z Zasadniczej Szkoły Górniczej w 1996 r. W jego skład wchodzi:

1. Liceum ogólnokształcące

- [klasa europejska](#)

2. Technikum o specjalności

- [technik logistyk](#)

- [technik informatyk](#)

- [technik ekonomista](#)

- [technik elektryk](#)

3. Zasadnicza szkoła zawodowa

- [wielozawodowa](#)

4. Szkoła policealna o specjalności

- [technik informatyk](#)

- [technik logistyk](#)

5. Technikum dla dorosłych

- [technik mechanik](#)
- [technik handlowiec](#)
- [technik logistyk](#)

W celu zmiany niekorzystnej struktury wykształcenia mieszkańców Łędzin niezbędne jest wzbogacenie oferty kształceniowej w szkołach średnich.

Od 1996 r. obserwuje się stopniowy wzrost zainteresowania absolwentów łędzińskich szkół kształceniem w szkołach średnich oferujących możliwość zdobycia dyplomu maturalnego.

W 2007 r. 86,73% absolwentów gimnazjów w gminie Łędziny wybrało naukę w liceum, a 26,66% w szkole zawodowej. Poniższa tabela przedstawia strukturę wyborów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych wśród absolwentów łędzińskich szkół.

Tabela 29: Struktura wyborów szkół ponadgimnazjalnych wśród uczniów szkół łędzińskich w latach 2004 – 2007

LP.	Wyszczególnienie	2004		2005		2006		2007		
x	x	G 1	G2	G1	G2	G1	G2	G1	G2	G3s
1.	LO	53,28%	43,66%	43,29%	31,81%	43,66%	41,61%	30,25%	21,48%	35%
2.	LZ	1,32%	4,23%	1,22%	4,55%	-	0,73%	-	1,66%	25%
3.	Technikum	26,97%	35,22%	43,91%	40,16%	44,36%	40,15%	50,42%	49,58%	25%
4.	Zawodowe	18,43%	16,19%	11,58%	23,48%	11,98%	16,05%	19,33%	10,75%	10%
5.	Inne	-	0,70%	-	-	-	1,46%	-	16,53%	5%
x	Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Dane Miejskiego Zarządu Edukacji.

W celu stałego podnoszenia jakości miejskiego szkolnictwa konieczne jest poszerzanie wiedzy pozaprogramowej (poprzez system zajęć dodatkowych), rozwój bazy dydaktycznej, zmniejszenie liczebności uczniów w klasach i zmianowości oraz stałe podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej.

Połowa badanych mieszkańców Łędzin pozytywnie oceniała w 2000 r. poziom nauczania szkół na terenie Miasta (źródło: raport „Łędziny 2000”), odczuwając jednocześnie potrzebę dalszej nauki dla siebie lub swoich dzieci. Również dostęp do oświaty jest oceniony pozytywnie, przy poparciu dla propozycji utworzenia szkoły wyższej. 30% badanych określiło rozwój kulturalny Miasta jako dobry, podobnie jak ilość imprez rekreacyjno-kulturalnych.

1. 10. Życie kulturalne w mieście

Życie kulturalne w Łędzinach toczy się wokół trzech podstawowych form działalności: kulturalno-oświatowej, artystycznej i kulturalno-rekreacyjnej. Miasto posiada samodzielnie

działającą placówkę kulturalno-oświatową – Miejski Ośrodek Kultury. Infrastrukturę kulturalną Miasta tworzą: jedyna w powiecie sala widowiskowo-kinowa „Piast” o charakterze stałym, biblioteki oraz liczne stowarzyszenia i kluby zainteresowań (Towarzystwo Kulturalne im. Anielina Fabery, Klub Plastyka Kontrast, Pracownia Modelarska LOK, Towarzystwo Społeczno Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego, Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, Lędzińskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin, Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Propagowania Działalności Izby Porodowej w Lędzinach „Nowe Życie”, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Lędzińskiej im. Izydora Borzuckiego, Polski Związek Katolicko-Społeczny, Stowarzyszenie zastępczego Rodzicielstwa, Polskie Centrum Mediacji, Regionalne Forum Obywatelskie, Ośrodek Błogosławiona „Karolina”).

W wyniku prowadzonej działalności kulturowej w Lędzinach ukształtowały się imprezy o charakterze stałym, takie jak: Przegląd Szkolnych Inscenizacji Bożonarodzeniowych, „Lędziny Moją Małą Ojczyzną”, „Najlepsi absolwenci lędzińskich szkół”, „Śląskie śpiewanie”, Dożynki Miejskie, Plenery Malarskie, Międzynarodowy Dzień Dziecka i festyny letnie. Na terenie Miasta działają również związki i kluby sportowe: Fundacja Rozwoju Sportu, Kultury Fizycznej i Turystyki, Miejski Klub Sportowy „Lędziny”, Klub Tenisa Stołowego „Lędziny”, Klub Strzelectwa Sportowego LOK „Delta”, Uczniowski Klub Sportowy „Orka”, Klub Skatowy OSP Lędziny, Klub Szachowy „Górnik Lędziny”, Polski Związek Wędkarski – Koło Lędziny Nr 32, Klub Sportowego Tańca Towarzyskiego „Crazy Dance” oraz Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny „Centrum” i Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny „Nad Zalewem”. Zróżnicowany charakter działalności wymienionych instytucji świadczy o zaangażowaniu mieszkańców Lędzin w życie kulturalne miasta i regionu.

1. 11. Przestępczość

Ochroną bezpieczeństwa w Mieście Lędziny zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Bieruniu (dyżury dzielnicowych w Lędzinach) i Straż Miejska, wykonująca zadania wynikające z uchwały i aktów prawa miejscowego. Pomimo to obserwuje się stopniowy wzrost przestępczości na terenie całego Miasta, ze szczególnym uwzględnieniem niektórych dzielnic. Na przestrzeni lat 2004 – 2005 ogólna liczba przestępstw uległa spadkowi o 10%. Natomiast w I półroczach 2006 – 2007 roku ogólna liczba przestępstw wzrosła o 17%.

Tabela 30: Zestawienie dotyczące przestępczości na terenie miasta Lędziny w latach 2004 - 2005

ROK	2004	2005
KATEGORIA PS - TWA		
Zabójstwo	1	0
Rozbój	7	8
Pobicie	6	7
Zgwałcenia	1	0
Kradzież z włamaniem	96	90
Kradzież mienia	150	123
Zniszczenie mienia	30	26
Inne przestępstwa	105	112
Ogółem	406	366

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu.

Tabela 31: Zestawienie dotyczące zaistniałych przestępstw w okresie I półrocza 2006 i 2007 r. na terenie miasta Łędziny oraz całego powiatu

Rejony	Łędziny			Powiat Bieruńsko - Łędziński		
	I półrocze 2006 r.	I półrocze 2007 r.	Różnice (+/-)	I półrocze 2006 r.	I półrocze 2007 r.	Różnica (+/-)
Zabójstwo	0	0	0	0	0	0
Rozbój	4	4	0	7	5	-2
Pobicie	2	3	1	5	8	3
Zgwałcenia	0	0	0	0	1	1
Kradzież z włamaniem	57	45	-12	122	114	-8
Kradzież mienia	69	42	-27	158	130	-28
Zniszczenie mienia	21	23	2	35	55	20
Inne przestępstwa	35	108	73	94	260	166
Ogółem	188	225	37	421	573	152

Źródło: Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu.

Tabela 32: Analiza stanu bezpieczeństwa na terenie Łędzin za rok 2007

KATEGORIE PRZESTĘPSTW	Rejony	Łędziny				Razem
		Dzielnica Nr 3	Dzielnica Nr 4	Dzielnica Nr 5	Dzielnica Nr 6	
ZABÓJSTWA		0	0	0	0	0
ROZBOJE		1	1	2	3	7
BÓJKI, POBICIA		3	6	0	1	10
ZGWAŁCENIA		0	0	0	0	0
KRADZIEŻ Z WŁAMANIEM		17	16	17	13	63
Obiekt Prywatny		12	10	10	9	41
Obiekt Społeczny		0	2	4	0	6
Samochód		5	4	3	4	16
KRADZIEŻ MIENIA		27	17	26	20	90
Obiekt Prywatny		26	14	16	12	68
Obiekt Społeczny		0	0	7	5	12
Samochód		1	3	3	3	10
ZNISZCZENIA MIENIA		13	10	9	11	43
PRZESTĘPSTWA INNE		18	25	27	14	84

	NIETRZEŻWI KIEROWCY	26	25	23	14	88
	RAZEM	105	100	104	76	385
Miejsca dokonywania włamań	Sklep, Hurtownia	3	2	3	1	9
	Szkoła, pl. Oświatowa	1	2	0	0	3
	Bar, lokal gastronomiczny	0	1	1	0	2
	Inne użyteczności publicznej	0	0	2	0	2
	Dom, Mieszkanie	2	1	0	3	6
	Garaż	2	3	1	0	6
	Samochód	5	4	3	4	16
	Inny obiekt	5	3	6	5	19
	Razem	18	16	16	13	63
	Razem w Sektorze	63				

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu.

W celu czytelnego zobrazowania poziomu przestępczości w Lędzinach, Miasto zostało podzielone na następujące dzielnice:

Dzielnica Nr 3 obejmuje swoim rejonem lewą stronę Hołodunowa w kierunku Mysławic od ulicy Hołodunowskiej. Nieparzyste numery ulicy Hołodunowskiej, parzyste numery ulicy Hołodunowskiej od ulicy Fredry w kierunku Bierunia do przejazdu kolejowego, ulicę Fredry do granicy miasta, ulicę Ułańską oraz przyległe z wyłączeniem ulicy kopalnianej do granicy miasta. Obejmuje także rejon Świniowy z trasą S – 1 do stacji paliw przy trasie.

Dzielnica Nr 4 obejmuje swoim rejonem prawą stronę Hołodunowa w kierunku Mysławic od ul. Hołodunowskiej, ul. Gwarków, ul. Hołodunowską, numery parzyste do ulicy Fredry w kierunku Mysławic, całość domków Fińskich do granicy miasta z Imielinem.

Dzielnica Nr 5 obejmuje swoim rejonem ul. Pokoju osiedle Centrum 2, ul. Lędzińską, osiedle Centrum 1, Kolonie Piast, całość Zamościa, ulice boczne od ulicy Lędzińskiej z prawej strony w kierunku Bierunia oraz Górki i Goławiec.

Dzielnica Nr 6 obejmuje swoim rejonem ul. Pokoju od przejazdu kolejowego znajdującego się na tej ulicy, osiedle Długosza, ulice boczne od ulicy Lędzińskiej z lewej strony w kierunku Bierunia.

Komenda Powiatowa w Bieruniu szacuje, że 25% wykroczeń popełnionych na terenie jej podległym to wykroczenia zaistniałe na terenie Lędzin.

Stan bezpieczeństwa w Mieście wymaga podjęcia kroków w celu przeciwdziałania przestępczości. W tym celu planuje się wprowadzenie monitoringu w wybranych punktach, o podwyższonym poziomie przestępczości oraz modernizację i rozbudowę oświetlenia ulic w Mieście.

1.12 Opieka medyczna

Usługi z zakresu podstawowej opieki medycznej na terenie Gminy świadczy Miejski Zespół Opieki Zdrowotnej w Łędzinach, wraz z podległymi mu przychodniami lekarskimi i zespołami pracowni rehabilitacyjnych. Całodobowy dyżur dla mieszkańców powiatu bieruńsko-łędzkiego pełni Przychodnia Specjalistyczna przy ul. Pokoju 17 w Łędzinach. W jej budynku mieści się również Stacja Pogotowia Ratunkowego.

W mieście funkcjonuje także Izba Porodowa. Jest placówką z 50-letnią tradycją. Izba zapewnia specjalistyczną opiekę ginekologiczno-położniczą oraz pediatryczną. Placówka jest wyposażona w kardioklograf (urządzenie do kontroli akcji porodowej), usg oraz inkubator. Przy Izbie działa także szkoła rodzenia (zajęcia nie kontraktowane przez NFZ), która przygotowuje do porodu aktywnego.

W 2001 roku w ogólnopolskiej akcji Gazety Wyborczej Rodzić po ludzku placówka otrzymała wyróżnienie. W roku 2006 w tej samej akcji Izba Porodowa zajęła II miejsce w skali kraju wśród oddziałów położniczych, a położne uzyskały tytuły Anioła Rodzić po ludzku. Wszelkie usługi świadczone przez Izbę Porodową udzielane są bezpłatnie w ramach zawartego kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

W Łędzinach funkcjonuje także kilka placówek niepublicznych:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne s.c.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medix
- Gabinet Stomatologiczny Obdent

1. 13. Aktywizacja i pomoc społeczna

Łędziny są silnie związane z monokulturą górnictwem. W dobie restrukturyzacji tego sektora niezbędne są działania zmierzające do zróżnicowania struktury zatrudnienia mieszkańców i zmiany ich wykształcenia. Należy także dążyć do uatrakcyjnienia warunków życia mieszkańców, tworzenia nowych miejsc pracy i przyciągania nowych inwestorów. W związku z tym Urząd Miasta Łędziny wyznaczył trzy podstawowe kierunki zmian dążące ku aktywizacji społecznej i zwiększenia atrakcyjności Miasta:

- stworzenie alternatywnych do górnictwa miejsc pracy i zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców;
- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców do co najmniej średniego i pomoc w przebranżowieniu się górników;
- stworzenie lepszych warunków życia mieszkańców i potencjalnych inwestorów.

Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Grupą szczególnie wymagającą wsparcia są bezrobotni. Pomoc w tej grupie obejmuje szkolenie osób bezrobotnych i ich przekwalifikowanie, powołanie do życia biura doradztwa zawodowego, pomoc prawną i finansową dla osób zakładających własną działalność gospodarczą. W związku z pogorszeniem sytuacji życiowej, dotyczącej potrzeb materialnych, majątkowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalnych itd., bezrobotni są jedną z najliczniejszych grup korzystających z pomocy społecznej w Łędzinach. Bezrobotni korzystający z pomocy społecznej stanowią 62,8 % ogółu wszystkich bezrobotnych w Łędzinach. Większość osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia to osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby w wieku największej aktywności zawodowej.

Tabela 33: Wiek i płeć osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej

Kobiety		Mężczyźni	
Wiek	Liczba osób	Wiek	Liczba osób
18 – 25 lat	32	18 – 25 lat	23
26 – 40 lat	62	26 – 40 lat	36
41 – 55 lat	53	41 – 55 lat	43
Powyżej 55 lat	6	Powyżej 55 lat	12

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łędzinach za 2007 r.

Wsparcia wymaga również grupa młodych osób bezrobotnych, a zwłaszcza absolwentów szkół zawodowych i średnich. Osoby bezrobotne korzystające ze świadczeń społecznych legitymują się następującym wykształceniem:

Tabela 34: Struktura wykształcenia osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej w Łędzinach

Wykształcenie	Kobiety	Mężczyźni
Podstawowe, niepełne podstawowe, specjalne	49	54
Zawodowe	81	53
Średnie	24	6

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za 2007 r.

Najliczniej reprezentowaną grupą wśród osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń społecznych są osoby z wykształceniem zawodowym. Osoby bezrobotne korzystające z pomocy społecznej otrzymują najczęściej świadczenia w formie zasiłku celowego finansowane z budżetu Gminy. Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia stanowią 75,6% wszystkich korzystających z pomocy społecznej. Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia notuje się systematyczny wzrost ilości osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 35: Ilość rodzin, którym w latach 2004 – 2007 przyznano świadczenia z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia

Lata	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	323	373	223	202

Źródło: Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łędzinach.

Od początku funkcjonowania MOPS w Łędzinach rosły nakłady na świadczenia dla osób potrzebujących pomocy finansowej. Zaobserwowano coraz większy udział środków na działania zlecone przez państwo w ogólnej kwocie do dyspozycji MOPS. Większe nakłady finansowe były spowodowane gwałtownie rosnącą liczbą osób potrzebujących wsparcia. Pomocy udzielano tylko osobom kwalifikującym się do niej zgodnie z obowiązującymi przepisami, które ograniczają tę liczbę.

Tabela 36: Świadczenia finansowe w ramach zadań własnych i zleconych w MOPS w Łędzinach w latach 2004 – 2007

	Zadania własne	Zadania zlecone	Razem
2004	547 987,34	197.336,13	745.323,47
2005	830.941,77	147.047,01	977.988,78
2006	799.538,20	142.244,21	942.382,41
2007	314.579,92	77.756,04	392.335,96

Źródło: Dane MOPS w Łędzinach.

Tabela 37: Liczba osób objętych pomocą przez MOPS w Łędzinach w latach 2004 – 2007

Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	Razem	Lata
504	252	252	504	2005
625	196	429	559	2006
564	114	450	564	2007

Źródło: Dane MOPS w Łędzinach.

Odsetek mieszkańców Łędzin korzystających ze świadczeń finansowych w MOPS wykazuje tendencję spadkową w stosunku do roku 2006 (1,2% w 2007 r.). W poniższej analizie wzięto pod uwagę osoby kwalifikujące się do udzielenia takiej pomocy zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Tabela 38: Przyczyny kwalifikujące do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2004 – 2007 w Łędzinach

Ubóstwo				
	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	66	79	48	39
Ochrona macierzyństwa				
	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	-	30	29	44
Bezrobocie				
	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	249	237	202	142
Niepełnosprawność				

	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	113	111	83	71
Długotrwała choroba				
	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	162	135	83	66
Bezradność w sprawach wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego				
	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	264	257	218	169
Alkoholizm				
	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	12	20	8	4
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego				
	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin	3	6	8	2

Źródło: Dane MOPS w Lędzinach.

W porównaniu z 2006 r. liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmalała dwukrotnie w roku 2007. Na przestrzeni lat 2006 – 2007 świadczenia z tytułu ubóstwa zmalało o 18,7% . Odsetek rodzin kwalifikujących się do uzyskania świadczeń w związku z ochroną macierzyństwa zwiększył się w 2007 r. o 34% w porównaniu z 2006 r. Spadła liczba rodzin alkoholików (o 50% od 2006 r.) oraz osób po pobycie w więzieniu (o 75% od 2004 r.). Liczba rodzin, w których przynajmniej jeden z członków jest niepełnosprawny zmniejszyła się o 18% na przestrzeni lat 2006 – 2007. Liczba rodzin, w których jeden z członków dotknięty jest długotrwałą chorobą, zmalał o 20%.

Wysokość udzielanej przez MOPS pomocy jest uzależniona od niewielkich środków finansowych, spowodowanych trudną sytuacją finansową Miasta. Wśród potrzeb, których rozwiązanie leży w zakresie obowiązków gminy znajdują się:

- brak wystarczającej liczby mieszkań socjalnych;
- zapewnienie właściwych warunków sanitarnych w byłym Domu Górnika;
- niewielki metraż, zbyt wielkie zagęszczenie w Mieszkanium Kryzysowym;
- utrzymanie Świetlicy Socjoterapeutycznej.

Szczególnie dotkliwy na terenie całego powiatu jest brak specjalistów z zakresu pracy z przemocą w rodzinie, brak środków na badania diagnostyczne, brak lokalnych ośrodków terapii i leczenia uzależnień oraz skomplikowana procedura uzyskiwania pomocy. Przyznane środki są wykorzystywane praktycznie w całości. Realizacja środków finansowych na wszystkie rodzaje działań przedstawia się następująco:

1. Stypendium socjalne – może je otrzymać uprawniony znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, a w szczególności gdy w rodzinie występuje:

- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- ciężka lub długotrwała choroba,
- wielodzietność,
- brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- alkoholizm lub narkomania,
- rodzina niepełnosprawna.

2. Stypendium szkolne przyznaje się na okres nie dłuższy niż 10 miesięcy danego roku szkolnego. Obowiązuje tu kryterium dochodowe – kwota przypadająca na jedną osobę w rodzinie nie może przekraczać 351,00 zł netto. W roku 2007 stypendia otrzymało 86 osób. O stypendium socjalne mogą ubiegać się uczniowie oraz słuchacze publicznych kolegiów nauczycielskich do 24 roku życia.

3. Stypendia na cele kształcenia w uczelniach wyższych – mają one charakter zwrotny. Przy przyznawaniu bierze się pod uwagę kryterium dochodowe oraz średnią nauczania. Warunkiem jest zameldowanie na pobyt stały w Lędzinach. Obecnie stypendium wynosi 700 zł na semestr. W roku 2007 nie przekazano żadnego stypendium studenckiego (Dane Urzędu Miasta).

Tabela 39: Program dożywiania dzieci i młodzież w gminie Lędziny za rok 2007

Przedział wiekowy dzieci	Liczba dzieci	Rodzaj wyżywienia
Dzieci przedszkolne	45 osób	pełne wyżywienie śniadanie, obiad, podwieczerek
Dzieci za szkół podstawowych	92 osoby	obiad
Młodzież gimnazjalna	24 osoby	obiad

Źródło: Dane MOPS w Lędzinach.

2. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO-SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO REGIONU I MIASTA.

2.1 Narodowa Strategia Spójności

Narodowa Strategia Spójności (NSS) (nazwa urzędowa: Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lędziny jest spójny z następującymi celami horyzontalnymi NSS:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,

- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSS będą realizowane za pomocą programów (tzw. programów operacyjnych), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, programów regionalnych (tzw. regionalnych programów operacyjnych), zarządzanych przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS
- Program Innowacyjna Gospodarka – EFRR
- Program Kapitał Ludzki – EFS
- 16 programów regionalnych – EFRR
- Program Rozwój Polski Wschodniej – EFRR
- Program Pomoc Techniczna – EFRR
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR

Łączna suma środków zaangażowanych w realizację Narodowej Strategii Spójności wyniesie około 85,6 mld euro. Z tytułu realizacji NSS średniorocznie (do roku 2015) będzie wydatkowane około 9,5 mld euro, co odpowiada około 5% produktu krajowego brutto. Z tej sumy:

- 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu UE,
- 11,9 mld euro z krajowych środków publicznych (w tym ok. 5,93 mld euro z budżetu państwa),
- ok. 6,4 mld euro zostanie zaangażowanych ze strony podmiotów prywatnych.

Wydatki w ramach polityki spójności będą koordynowane z wydatkami przeznaczonymi na instrumenty strukturalne Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej, a także programami europejskimi w sferze wzmocnienia konkurencyjności.

Łączna suma środków włączona w realizację działań rozwojowych, których głównym elementem będzie NSS, wyniesie łącznie ponad 107,9 mld euro, w tym 85,4 mld środków

UE.

Szczegółowy podział funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Polsce w układzie poszczególnych programów operacyjnych kształtuje się w następujący sposób:

- Program Infrastruktura i Środowisko – 41,9% całości środków (27,9 mld euro),
- 16 programów regionalnych – 24,9% całości środków (16,6 mld euro),
- Program Kapitał Ludzki – 14,6% całości środków (9,7 mld euro),
- Program Innowacyjna Gospodarka – 12,4% całości środków (8,3 mld euro),
- Program Rozwój Polski Wschodniej – 3,4% całości środków (2,3 mld euro),
- Program Pomoc Techniczna - 0,8% całości środków (0,5 mld euro).
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej - (0,7 mld euro)

Pozostałe środki finansowe w ramach obu funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności zostaną przeznaczone na utworzenie krajowej rezerwy wykonania (2% wartości alokacji, czyli 1,3 mld euro).

2.2 Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego

Sejmik Województwa Śląskiego 4 lipca 2005 przyjął **Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020** Uchwałą nr II/37/6/2005, która jest jednym z najważniejszych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju regionu.

Strategia jest koncepcją systemowego działania na rzecz długotrwałego i zrównoważonego rozwoju regionu. Wyznacza przyszłą pozycję Województwa Śląskiego w Polsce i w Europie jako regionu nowoczesnego i konkurencyjnego.

W ramach 3 pól strategicznych, dla których przeprowadzono analizę SWOT, zidentyfikowano po 2 priorytety dziedzinowe:

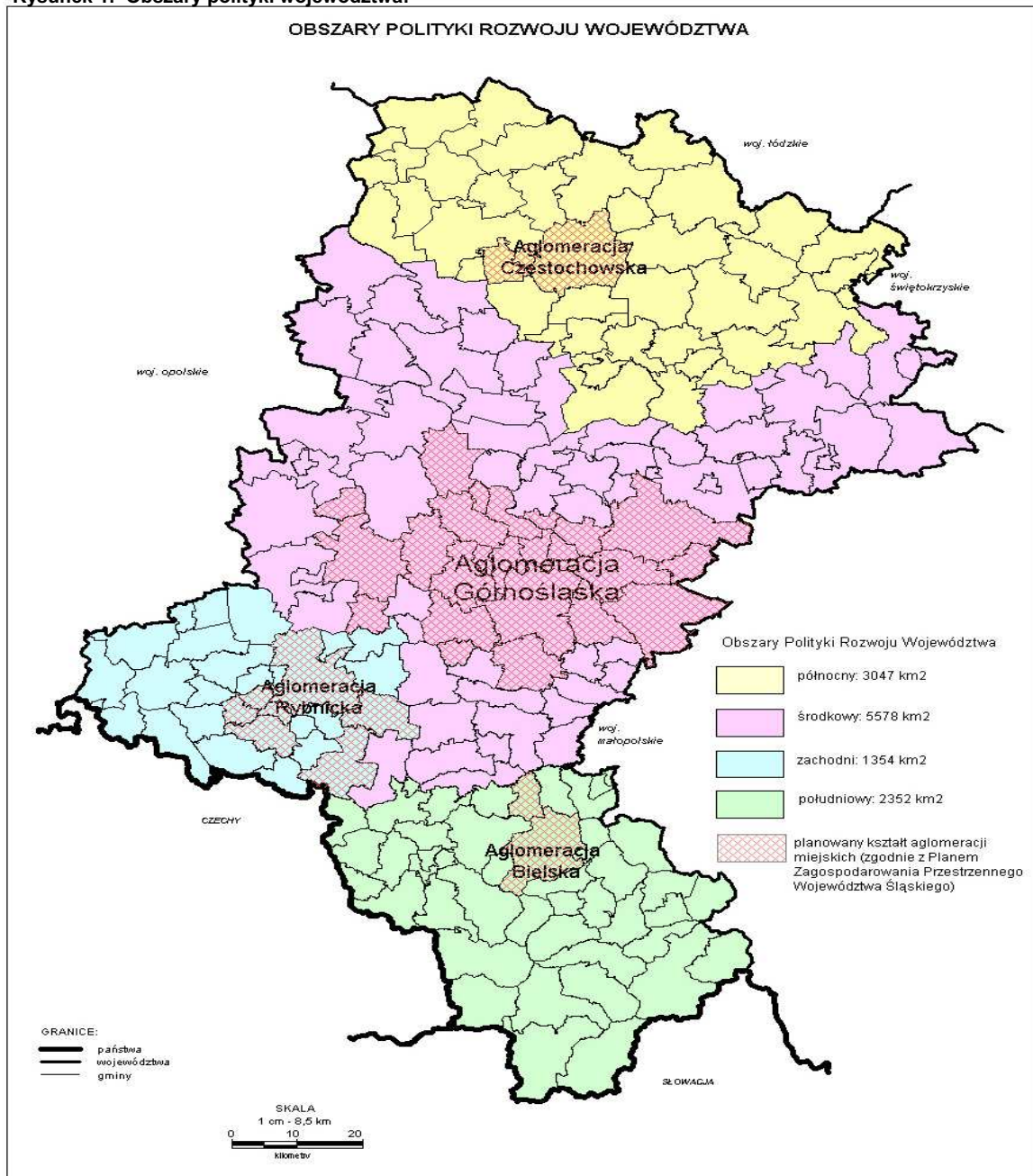
- w polu *Zasoby ludzkie, równość szans i zagadnienia społeczne* wyznaczono:
  - priorytet: edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja zasobów ludzkich,
  - priorytet: integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie,
- w polu *Gospodarka, innowacyjność i inne ramowe uwarunkowania* wyznaczono:
  - priorytet: restrukturyzacja i rozwój gospodarki,
  - priorytet: innowacje, technologie, działalność B+R,
- w polu *Infrastruktura, aspekty przestrzenne, środowisko* wyznaczono:
  - priorytet: ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni,
  - priorytet: transport,

komunikacja i informacja,

Ponadto wyznaczono 2 priorytety horyzontalne powiązane z wszystkimi polami:

- priorytet: współpraca międzyregionalna i międzynarodowa, w tym transgraniczna,
- priorytet: współpraca wewnątrz regionalna

Rysunek 1: Obszary polityki województwa:

Sukces rozwojowy województwa w dużej mierze zależy od racjonalnej, wewnątrz regionalnej organizacji procesów rozwojowych. Dlatego celowe jest organizowanie procesów rozwojowych na poziomie lokalnym w ramach czterech zidentyfikowanych obszarów polityki rozwoju, które odpowiadają wyznaczonym w Planie Zagospodarowania Przestrzennego obszarom metropolitalnym.

Rozwój w wyżej wymienionych aspektach będzie realizowany poprzez **CELE**:

- I. Wzrost wykształcenia mieszkańców oraz ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych w poczuciu bezpieczeństwa społecznego i publicznego.
- II. Rozbudowa oraz unowocześnienie systemów infrastruktury technicznej.
- III. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki.
- IV. Poprawa jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

Zgodnie ze Strategią w województwie śląskim koniecznością jest budowa oraz unowocześnianie infrastruktury ochrony środowiska na całym jego obszarze. Jej wysoka jakość będzie przyczyniała się do wzrostu konkurencyjności regionu. Infrastruktura środowiskowa w zakresie gospodarki wodnej powinna zapewniać dostawę odpowiedniej ilości wody pitnej oraz zbieranie, oczyszczanie i zrzut ścieków. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na zintegrowane projekty wodne, które powinny brać pod uwagę zarówno jakość, jak i ilość wody w dorzeczach, wymaga to m.in. porozumień ponadregionalnych np. w zakresie ochrony rzek. Budowa infrastruktury środowiskowej w zakresie gospodarki wodnej powinna łączyć w miarę możliwości retencję wód oraz gospodarcze i rekreacyjne jej wykorzystanie.

Szczególną uwagę należy zwrócić na przebudowę systemu retencji wód powierzchniowych oraz ochronę terenów występowania zbiorników wód głębinowych. Rozbudowa obiektów infrastruktury hydrotechnicznej powoduje zwiększenie obecnie retencjonowanych wód powierzchniowych, co ma ogromne znaczenie dla poprawy

warunków wodnych terenów, szczególnie tych, które charakteryzują się ubogimi warunkami wodnymi. Obecność zbiorników wodnych przyczynia się do zmniejszenia zagrożenia przeciwpowodziowego poprzez spłaszczenie fali powodziowej. Należy przeprowadzić restytucję zbiorników małej retencji i tam gdzie jest to możliwe zbudować nowe, aby przywrócić równowagę stanu wód w glebie. Warunkiem uzyskania i utrzymania wysokiej jakości wód powierzchniowych jest budowa systemów gromadzenia i oczyszczania ścieków, systemów dopasowanych do przestrzennej struktury zabudowy i układu hydrograficznego województwa. Istotnym czynnikiem, wpływającym na stan wód jest także dostępność i jakość infrastruktury komunalnej.

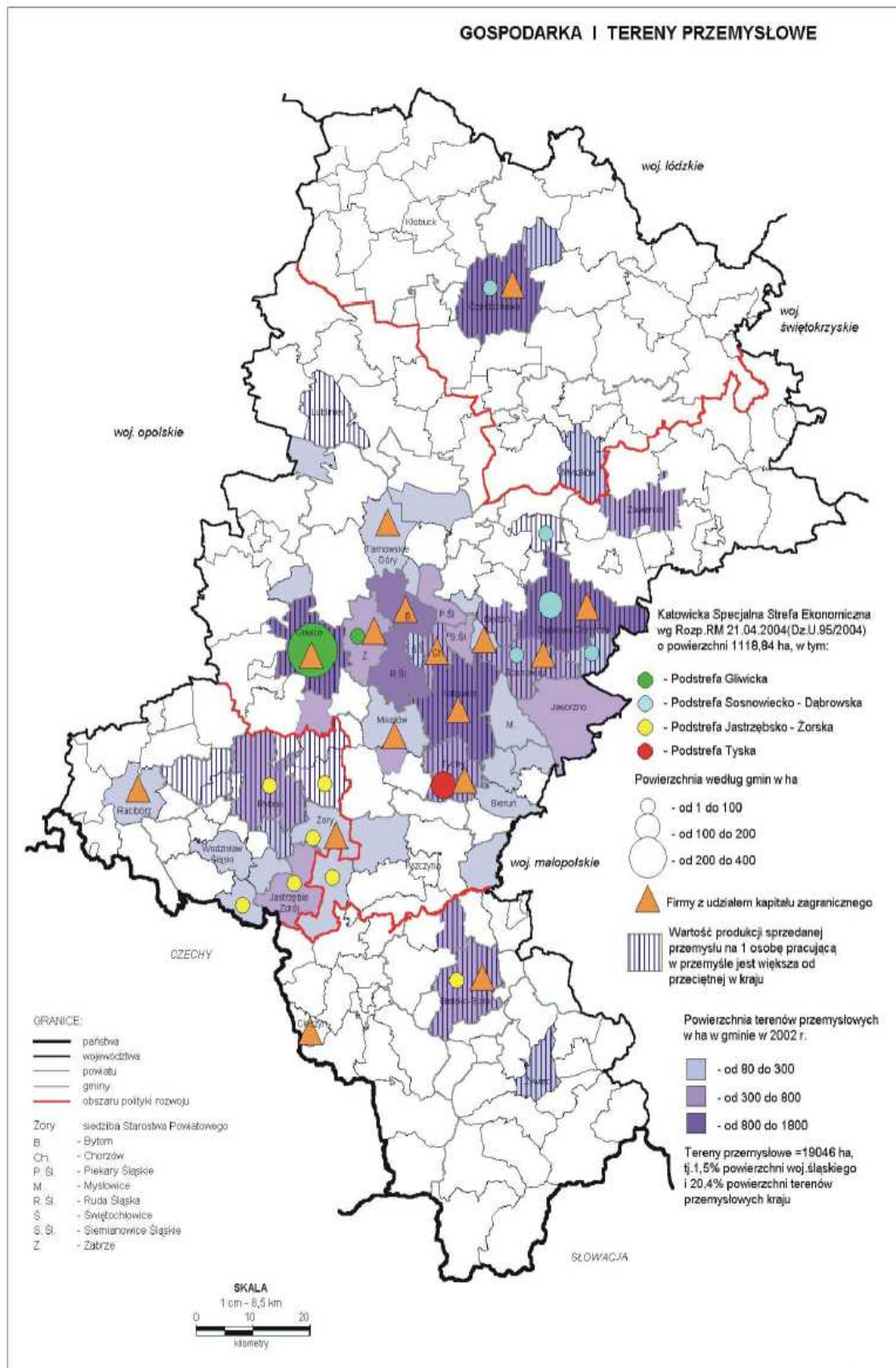
Zgodnie z danymi zamieszczonymi w „STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2000-2020” zbiorowość ludności aktywnej ekonomicznie w 2002r. w wieku 15 lat i więcej wynosiła 3.385,9 tys. osób czyli 12,6 ludności aktywnej ekonomicznie kraju. W ostatnich latach w regionie utrzymuje się podobnie jak w kraju, rosnąca tendencja tej subpopulacji ludności z powodu wchodzenia do niej roczników z wyżu demograficznego z lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia. Dla gospodarki województwa w dalszym ciągu duże znaczenie ma górnictwo węgla kamiennego, hutnictwo żelaza, cynku i ołowiu, energetyka, przemysł elektromaszynowy, spożywczy i chemiczny oraz przemysł motoryzacyjny.

W celu podniesienia atrakcyjności regionu konieczna jest **rewitalizacja** terenów przemysłowych, **pogórnicznych**, **powojkowych**, i **rekultywacja terenów zdegradowanych**. Ważne jest również odnowienie i modernizacja infrastruktury urbanistycznej zdegradowanych centrów i dzielnic miast oraz struktury osadniczej obszarów wiejskich. W celu zapobieżenia defragmentaryzacji ogólnodostępnych terenów otwartych niezbędna staje się ochrona i wzmocnienie walorów środowiska przyrodniczego oraz kształtowanie powiązań terenów otwartych w ramach regionalnej sieci ekologicznej i systemu obszarów chronionych.

Podjęcie powyższych działań będzie miało pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, walory krajobrazowe i jakość życia mieszkańców.

Obszar terenów przemysłowych obejmuje powierzchnie regionu o różnej skali degradacji i urbanizacji co przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 2: Gospodarka i tereny przemysłowe Województwa Śląskiego

źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020 zakłada, że regionalny charakter restrukturyzacji tradycyjnych sektorów powinien być skoncentrowany na zmniejszaniu negatywnych skutków społecznych restrukturyzacji, a zwłaszcza trwałego bezrobocia i obniżania się mobilności zawodowej, przestrzennej i sektorowej pracowników związanych z górnictwem. Warunkiem tworzenia nowych miejsc pracy w regionie jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw, dlatego też w proces restrukturyzacji sektorowej należy włączyć kompleksowy zbiór działań wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw tj. zróżnicowane pakiety usług specjalistycznych, w tym np.: finansowych, ubezpieczeniowych i konsultingowych.

Dywersyfikacja struktury gospodarczej regionu wymaga szybszego tempa inwestycji na rzecz uruchamiania produkcji wyrobów o wysokim stopniu przetworzenia i innowacji technologicznej. Dla zwiększenia konkurencyjności przemysłu konieczne jest stworzenie odpowiedniego środowiska rozwoju przedsiębiorczości, które zapewni dobrą obsługę inwestorów, w tym na etapie lokowania przedsiębiorstwa. Wymaga to zmian w przedsiębiorstwach kooperujących z przedsiębiorstwami restrukturyzowanych sektorów, posiadających niejednokrotnie wysoki potencjał technologiczny, który jednak dotychczas był niedostatecznie wykorzystywany.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łędziny jest spójny z następującymi celami i kierunkami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020:

CEL STRATEGICZNY I: WZROST WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW ORAZ ICH ZDOLNOŚCI ADAPTACYJNYCH DO ZMIAN SPOŁECZNYCH I GOSPODARCZYCH W POCZUCIU BEZPIECZEŃSTWA SPOŁECZNEGO I PUBLICZNEGO

Za nieodzowny element rozwoju społeczno-gospodarczego należy uznać poprawę warunków życia oferowanych mieszkańcom, rozumianych jako powszechny dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, systemu pomocy społecznej, mieszkań, instytucji kultury, sportu i rekreacji. Za istotny czynnik rozwoju uważa się współcześnie również poczucie bezpieczeństwa społecznego i publicznego oraz utożsamianie się społeczności z zamieszkiwanym przez nią regionem.

Kierunek działań 4: Upowszechnienie wśród społeczeństwa aktywnego stylu życia

Kreowaniu postaw zdrowego stylu życia towarzyszyć powinny działania zmierzające do powstania odpowiedniego zaplecza i atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu.

Wymaga to przede wszystkim **stworzenia regionalnej sieci ośrodków turystyki, renowacji i utworzenia systemu szlaków pieszych, wspierania budowy tras rowerowych i konnych, zwiększania ilości obiektów sportowych, poprawy standardu istniejącej bazy instytucjonalnej sportowej i rekreacyjnej**, systemu promocji rekreacji wewnątrz regionu oraz stworzenia zróżnicowanej jakościowo oferty spędzania czasu wolnego. Ponadto rozwoju i dbałości wymagają tereny zielone, parki, skwery i place zabaw oraz inne publiczne miejsca rekreacji i wypoczynku dziennego mieszkańców miast. Aktywnemu spędzaniu wolnego czasu służyć będzie także ciągle rozwijanie i uatrakcyjnianie oferty instytucji kulturalnych i edukacyjnych oraz organizacji imprez plenerowych.

Kierunek działań 5: Zintegrowanie systemu pomocy społecznej, aktywna polityka społeczna

Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków negatywnych zjawisk, w tym: ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, uzależnień oraz towarzyszącym im zjawiskom wykluczenia społecznego i marginalizacji, jest niezbędnym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego. Do najbardziej zagrożonych jednostek i grup należą: dzieci, młodzi ludzie, rodziny w trudnej sytuacji życiowej, zwłaszcza rodzice samotnie wychowujący dzieci, imigranci, mniejszości etniczne i narodowe, ludzie niepełnosprawni, ludzie starsi a także osoby powracające z zakładów penitencjarnych. Rodzina odgrywa decydującą rolę w przygotowaniu dzieci do życia w społeczeństwie. Priorytetem jest więc wsparcie rodziny w pełnieniu jej funkcji. Rodzice potrzebują pomocy w przeciwdziałaniu szkodliwym naciskom społecznym i rynkowym, zwłaszcza kiedy muszą godzić wymogi pracy i życia rodzinnego. Bezrobocie, będące głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej skutkuje ubożeniem rodzin oraz ich dezintegracją. Dlatego ważne jest podejmowanie działań umożliwiających wzmocnienie rodziny, w szczególności poprzez tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu różnych form asystencji socjalnej nad osobami zależnymi, w tym m. in. dziećmi, osobami niepełnosprawnymi i starszymi.

Kierunek działań 7: Poprawa warunków mieszkalnych

Liczba mieszkań w województwie śląskim jest znacznie mniejsza niż liczba gospodarstw domowych. Przy założeniu, że każde gospodarstwo domowe dąży do uzyskania samodzielnego mieszkania, zasoby mieszkaniowe w województwie pokrywają zapotrzebowanie w 87%. Przy niewielkim tempie budownictwa mieszkaniowego i

prognozowanym wzroście jednoosobowych gospodarstw domowych, wskaźnik niezaspokożenia potrzeb mieszkaniowych może wzrastać. Do powszechnego i dobrego dostępu mieszkańców do mieszkań oraz podniesienia jakości życia w województwie przyczyni się rozbudowa i modernizacja infrastruktury urbanistycznej, przebudowa dzielnic zdegradowanych lub przeludnionych, rewitalizacja centrów miast i układów wiejskich oraz rewitalizacja terenów przemysłowych. Poprawa dostępności zasobów mieszkaniowych warunkuje mobilność ludności wewnątrz regionu, która może wtedy swobodniej podążać za ofertami rynku pracy.

CEL STRATEGICZNY II: ROZBUDOWA ORAZ UNOWOCZEŚNIENIE SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Znaczące zaniedbania w zakresie infrastruktury technicznej stanowią największą barierę rozwoju społeczno-gospodarczego i są najbardziej jaskrawym przejawem istniejących różnic w poziomie rozwoju między województwem śląskim a regionami krajów rozwiniętych. Tradycyjnie to właśnie na usuwanie barier infrastrukturalnych alokowana jest znaczna część środków przeznaczanych na wspieranie rozwoju.

Kierunek działań 1: Optymalizacja i integracja systemu transportowego

Mimo względnie dobrej sytuacji regionu w zakresie infrastruktury transportowej na tle kraju (duża gęstość dróg kołowych i szlaków kolejowych) konieczne jest podjęcie kroków w celu optymalizacji systemów transportowych w kierunku zwiększenia efektywności, zmniejszenia obciążeń środowiskowych w szczególności w centrach miast i poprawy bezpieczeństwa. Transport, jako gałąź gospodarki silnie oddziałująca na jakość życia człowieka, powinien być planowany przy priorytetowym uwzględnieniu potrzeb ludzkich i minimalizacji efektów zewnętrznych. Konieczne jest też wspieranie tworzenia infrastruktury, służącej powiązaniu poszczególnych gałęzi transportu, poprzez rozbudowę centrów logistycznych i przeładunkowych, centrów przesiadkowych i miejsc postojowych dla samochodów.

Kierunek działań 4: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej

Inwestowanie w infrastrukturę komunalną pozwala na kompleksowe uzbrojenie terenu, poprawę jakości otoczenia i stworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej. Zmodernizowana infrastruktura komunalna wpłynie na rozwój przedsiębiorczości regionu, umożliwi jego ekonomiczny, ekologicznie zrównoważony

rozwój, a tym samym dokona poprawy warunków życia jego mieszkańców. Działania w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury komunalnej powinny koncentrować się przede wszystkim na budowanie i rozbudowie sieci kanalizacyjnych w tym kanalizacji deszczowej, modernizacji i budowie nowych oczyszczalni ścieków, oraz innych urządzeń do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków. Ponadto niezbędna jest także budowa i modernizacja urządzeń zaopatrzenia, poboru i uzdatniania wody. Należy także wspierać wykorzystanie efektywnych komunalnych systemów ciepłowniczych, opartych o proekologiczne rozwiązania, przy równoczesnej eliminacji systemów indywidualnych - stanowiących poważne źródło zanieczyszczeń powietrza.

CEL STRATEGICZNY III: WZROST INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI

Konkurencyjność gospodarki, jest podstawą rozwoju regionu. Pożądanym trendem jest wzrost zdolności: do eksportu, przyciągania inwestycji zagranicznych i krajowych, dostosowawczych (produkty o większej wartości dodanej oraz produkty wysokiej techniki) oraz do powiększania przychodów (poziom PKB). Konkurencyjność gospodarki regionu może być osiągnięta poprzez wzmocnienie jej innowacyjności, to jest rozwój nowych działalności, nowych produktów i nowych przedsiębiorstw.

Kierunek działań 1: Tworzenie warunków do rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw pełni ważną rolę w gospodarce wpływając na tak istotne kwestie jak: wzrost gospodarczy, konkurencyjność, zmiany struktury gospodarczej i wielkość bezrobocia wobec czego wymaga szczególnego zainteresowania. MSP są alternatywą zatrudnieniową w regionie dla pracowników restrukturyzowanych sektorów gospodarki. Prowadzone w regionie działania powinny skupiać się przede wszystkim na pobudzaniu aktywności gospodarczej tego sektora, w tym również działalności rzemieślniczej, zwiększaniu zatrudnienia oraz wzroście jego konkurencyjności i zdolności do funkcjonowania zarówno na krajowym jak i jednolitym rynku europejskim. Dlatego też należy podejmować wysiłki w celu zwiększenia zainteresowania przedsiębiorców modernizacją i rozwojem technologicznym przedsiębiorstw, wprowadzaniem nowych lub zmodernizowanych wyrobów lub technologii, stosowaniem systemów zarządzania jakością i uzyskiwaniem certyfikatów jakości. Istotny jest również dalszy rozwój instytucji o

charakterze lokalnym i regionalnym wspierających rozwój przedsiębiorczości, do których należą: izby gospodarcze i rzemieślnicze, agencje rozwoju, inkubatory, centra innowacji i przedsiębiorczości itp. Instytucje te świadczą usługi doradcze, szkoleniowe, informacyjne i finansowe dla sektora MSP.

Kierunek działań 5: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu

Podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu przyczyni się zatem do rozwoju działalności związanych z turystyką, gastronomią, wypoczynkiem i rekreacją. Istotnym jest wypracowanie i rozwój regionalnych produktów markowych w turystyce, między innymi takich jak turystyka biznesowa, miejska i kulturowa, wiejska, pielgrzymkowa, rekreacyjna, aktywna i specjalistyczna. Należy również podjąć działania ukierunkowane na rozbudowę zaplecza noclegowo – gastronomicznego, infrastruktury turystycznej na terenach o walorach przyrodniczo – krajobrazowych i kulturowych, identyfikację, ochronę i turystyczne zagospodarowanie obiektów dziedzictwa kulturowego, tworzenie centrów sportowo – rekreacyjnych z bazą hotelarską oraz zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne zbiorników wodnych.

Kierunek działań 6: Wspieranie procesów poprawy efektywności i adaptacji rynkowej tradycyjnych gałęzi przemysłu

Konieczna jest dalsza kontynuacja procesów transformacji gospodarczej regionu - głównie tradycyjnych sektorów przemysłu. Rozpoczęty już w latach 90-tych ubiegłego stulecia proces restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego związany jest z obniżeniem mocy produkcyjnych oraz znacznym zmniejszeniem zatrudnienia. Oba te zjawiska uznawane są obecnie za największe problemy regionu. Na bazie przemysłu wydobywczego rozwijają się branże związane z jego obsługą, czyli przede wszystkim nowoczesny przemysł maszynowy, dysponujący odpowiednim parkiem oraz doświadczoną kadrą pracowniczą. Po trudnościach transformacji na początku lat dziewięćdziesiątych przemysł ten zaistniał na wielu rynkach zagranicznych i stanowi dziś ważny element gospodarczego krajobrazu województwa. Należy mieć jednak na uwadze, że dla utrzymania pozycji konkurencyjnej górnictwa konieczne będzie systematyczne zwiększanie nakładów na jego modernizację i wprowadzanie nowych technologii.

CEL STRATEGICZNY IV: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO ORAZ ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI PRZESTRZENI

Idea zrównoważonego rozwoju zakłada harmonizację rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną walorów środowiskowych. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego musi uwzględniać m.in.: zmniejszenie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntów, budowę systemu oczyszczalni ścieków, ograniczanie zanieczyszczeń powierzchniowych gruntów. Istotną będzie racjonalna gospodarka odpadami poprzez stworzenie infrastruktury do wtórnego ich wykorzystania, a także usuwania i bezpiecznego unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych. Duże znaczenie będzie miała budowa systemu retencji wód powierzchniowych, ograniczenie nadmiernego ich zasolenia, a także objęcie szczególną ochroną najbardziej zasobnych zbiorników wód podziemnych. Zwiększeniu atrakcyjności terenu województwa będzie także sprzyjać zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz ochrona zasobów leśnych.

Kierunek działań 2: Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic

Zasadniczym elementem podniesienia atrakcyjności miast regionu i głównym warunkiem wzrostu jakości życia staje się zagospodarowanie centrów oraz przebudowa dzielnic zdegradowanych, charakteryzujących się złym stanem technicznym i niskim standardem życia mieszkańców. Działania te powinny obejmować modernizację struktury urbanistycznej, rozbudowę i dostosowanie istniejącej infrastruktury do zachodzących procesów suburbanizacji oraz stworzenie warunków do wypoczynku i rekreacji. Zachodzące w województwie przemiany gospodarcze i społeczne mają bezpośredni wpływ na procesy zachodzące w miastach województwa śląskiego - ich depopulację, degradację przestrzeni miejskich, substandaryzację zasobów mieszkaniowych oraz niską jakość przestrzeni publicznych. Wiele miast województwa wymaga modernizacji struktury urbanistycznej (zwłaszcza historycznych osiedli robotniczych i dzielnic o zabudowie typu „blokowiska”), rewitalizacji centrów miast i starych oraz zabytkowych dzielnic a także stworzenia warunków do wypoczynku i rekreacji. Dodatkowym czynnikiem powodującym degradację przestrzeni miejskich jest wysokie natężenie ruchu tranzytowego, prowadzonego przez centra miast. Wysokie walory przestrzeni wspierać będą proces restrukturyzacji obszarów zdominowanych przez tradycyjne przemysły i pilnie wymagających rekułtywacji. Nasilający się proces urbanizacji stref podmiejskich aglomeracji powoduje zagospodarowanie najbliższej położonych małych miast i gmin wiejskich w sposób dekomponujący ich dotychczasową strukturę funkcjonalno-

przestrzenną i powodujący powstawanie zagrożeń dla krajobrazu przyrodniczo-kulturowego i ładu przestrzennego. Postępująca urbanizacja obrzeży miast powoduje zmniejszanie powierzchni terenów zielonych i otwartych oraz prowadzi do nieodwracalnych zmian w krajobrazie. Ośrodki osadnicze wymagają gruntownej rehabilitacji i restrukturyzacji przestrzeni miejskich, poprawy ich wewnętrznej struktury przestrzennej, ekonomicznej i społecznej oraz realizacji brakujących powiązań komunikacyjnych. Ośrodki miejskie wymagają podniesienia standardu i rozbudowy infrastruktury społecznej i technicznej oraz wzmocnienia funkcji miejskich, decydujących o ich randze i konkurencyjności.

Kierunek działań 3: Rewitalizacja terenów zdegradowanych

Większość obszarów miejskich województwa śląskiego zawiera w sobie tereny przemysłowe lub z nimi sąsiaduje. Zakłady przemysłowe przez lata wrastały w krajobraz regionu, potwierdzając ich historię i tradycję. Przebudowie gospodarczej i społecznej oraz tworzeniu nowego wizerunku regionu towarzyszyć musi rewitalizacja terenów zdegradowanych, w tym poprzemysłowych, pogórnich i powojkowych. Znaczenie problematyki przekształcania terenów poprzemysłowych wynika z masowości ich występowania a także z ich lokalizacji w potencjalnie wartościowych miejscach - centrach miast, w pobliżu arterii komunikacyjnych, w sąsiedztwie obszarów o walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Głównym celem tych działań będzie przystosowanie zdegradowanych terenów do pełnienia nowych funkcji, m.in.: gospodarczych, społecznych, rekreacyjnych, edukacyjnych, a w konsekwencji ich rewaloryzacja i poprawa warunków życia mieszkańców. Działania w tym zakresie w istotny sposób przyczynią się również do podniesienia atrakcyjności regionu.

Kierunek działań 6: Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych

Szczególnie ważnym jest między innymi zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód podziemnych i powierzchniowych, w tym budowa systemu oczyszczalni ścieków organizowanych w zlewiskach rzek, eliminowanie zrzutów zasolonych wód kopalnianych do cieków, ochrona obiektów, które w naturalny sposób zapewniają retencję wodną oraz zwiększają procesy samooczyszczania się wód.

2.3 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego

21 czerwca 2004 w czasie obrad XXI sesji Sejmiku Województwa Śląskiego radni uchwalili przygotowany przez Marszałka Województwa Śląskiego Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewody Śląskiego, 27 lipca 2004 Plan został opublikowany w „Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 68/2004 poz. 2049. W związku z powyższym, Plan nabiera mocy dnia 10 sierpnia 2004, wraz z wejściem w życie „Uchwały Nr II/21/2/2004 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 czerwca 2004 r. w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego”
Celem zmian zagospodarowania przestrzennego województwa jest doprowadzenie do zrównoważonego rozwoju całego jego terytorium. Cele polityki przestrzennej to :

- Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa
- Wzmocnienie węzłów sieci osadniczej
- Ochrona zasobów środowiska
- Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury
- Stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią
- Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łęczyny na lata 2005-2013 jest spójny z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego, a przede wszystkim z celem:

- „Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa”.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego obszar gminy Łęczyny to obszar:

- poprawy jakości terenów zdegradowanych,
- wsparcia infrastruktury technicznej i transportowej.

W celu podniesienia atrakcyjności gminy konieczna jest rewitalizacja terenów pogórnich i powojkowych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych. Ważne jest również odnowienie i modernizacja infrastruktury urbanistycznej oraz utworzenie centrum miasta. W celu zapobieżenia defragmentaryzacji ogólnodostępnych terenów otwartych niezbędna staje się ochrona i wzmocnienie walorów środowiska przyrodniczego oraz kształtowanie powiązań terenów otwartych w ramach regionalnej sieci ekologicznej i systemu obszarów chronionych.

Rysunek 3 : Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa

2.4 Dokumenty Strategiczne Gminy Łędziny

1. „Program społeczno – gospodarczy dla Gminy Łędziny na lata 1995 – 1998”. Dokument opracowany przez Urząd Miasta Łędziny. Został on zatwierdzony Uchwałą Rady Miejskiej w Łędzinach nr IX/03/95 z dnia 30.03.1995 roku.
2. „Analiza subregionalna sytuacji społecznej, gospodarczej i ekologicznej Miasta Łędziny”. Dokument powstał w maju 1996 roku przy współpracy Komisji Lokalnej w składzie:
  - mgr inż. M. Żoła,
  - mgr inż. Arch. A. Czernow,
  - mgr A. Gołąb,
  - J. Bogacz,
  - mgr K. Jochemczyk,
  - mgr inż. J. Kowalski,
  - B. Berger,
  - Cz. Karczewska,
  - G. Noras,
  - U. Pomietło – Rudol,
  - J. Cebulski,
  - T. Kula,
  - A. Wójcik.
3. „Raport z warsztatów budowania strategii rozwoju wspólnoty 5 gmin” – dokument powstał w trzech etapach tj. od 22.04. do 23.04.1997 roku (Łędziny), od 12.05. do 14.05.1997 roku (Łędziny) i od 9.06 do 11.06.1997 roku (Ustroń). Projekt Związku Gmin Górnego Śląska i Północnych Moraw został zrealizowany wspólnie z Rządem Krajowym Północnej Nadrenii Westfalii i Fundacją im. Friedricha Eberta – Biuro na Śląsku. Został on sfinansowany ze środków tych dwóch instytucji.
4. „Raport o stanie lędzińskiej oświaty po I roku wdrażania reformy strukturalnej” - sprawozdanie z roku szkolnego 1999/2000. Został opracowany przez ówczesnego Dyrektora Miejskiego Zakładu Edukacji, Wiesława Stambrowskiego.

5. „Lędziny 2000” – raport z badań. Dokument powstał w 2000 roku. Autorami są: pracownicy Uniwersytetu Śląskiego
  - Dr Tomasz Nawrocki,
  - Dr Małgorzata Tyrybon,
  - Mgr Krzysztof Bierwiazzonek.

6. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Lędziny” – dokument został opracowany w czerwcu 2000 roku przez Przedsiębiorstwo Projektowania, Studiów, Usług i Realizacji „Terplan” (reprezentowane przez mgr inż. arch. Ryszarda Wyszyńskiego). Podstawę formalną prac nad w/w dokumentem stanowią:
  - Uchwała Rady Miasta w Lędzinach nr XLVI/08.097 z dnia 28.08.1997 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Lędziny”,
  - Umowa Nr 1/SA/99 zawarta pomiędzy Zarządem Miasta Lędziny a Przedsiębiorstwem Projektowania, Studiów, Usług i Realizacji „Terplan” Sp. zo.o. z Katowic.

7. „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Lędziny” – część I – raport. Dokument został stworzony przez Urząd Miasta Lędziny w grudniu 2000 roku.

8. „Program aktywizacji gospodarczej gminy górniczej Lędziny” (projekt); - dokument stworzył mgr inż. Piotr Buchta w 2000 roku. W/w program powstał jako element strategii rozwoju miasta. Powstanie dokumentu uzasadnia Ustawa z dnia 26 listopada 1998 roku o dostosowaniu górnictwa węgla kamiennego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej oraz szczególnych usprawnieniach i zadaniach gmin górniczych.

9. „Wytyczne do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Lędziny”; - dokument powstał w lipcu 2003 roku w Lędzinach. Opracowany przez Tomasza Norasa w

oparciu o już istniejącą strategię Województwa Śląskiego i powiatu bieruńsko – lędzińskiego.

10. „Centrum Miasta Lędziny” – projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;

Praca dyplomowa wykonana przez Lechosława Słomkę w Gliwicach 2003 roku (Politechnika Śląska Wydział Architektury) w swej treści zawiera projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lędziny.

11. „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Lędziny” - dokument powstał w Urzędzie Miasta Lędziny w grudniu 2004 roku. Opracowanie nie zostało przyjęte przez Radę Miasta – ze względu na zmianę wytycznych status dokumentu nie wyszedł poza projekt.

12. „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Lędziny”; - dokument powstał w Urzędzie Miasta Lędziny w sierpniu 2005 roku. Powstał przy współpracy Urzędu Miasta Lędziny z jednostkami, przedsiębiorstwami i urzędami okolicznymi. Określa politykę gospodarczą, przestrzenną i społeczną Miasta do roku 2013. Rozwija cele określone w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020 i jest zgodny z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Lędziny.

13. „Analiza subregionalna sytuacji społecznej, gospodarczej i ekologicznej projektowanego powiatu bieruńsko – lędzińskiego” - dokument został sporządzony przez Jerzego Kozłowskiego. W/w opracowanie powstało na podstawie analiz przygotowanych przez poszczególne gminy wchodzące w skład Związku.

3. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY LĘDZINY

3.1 Cele rewitalizacji i podokresy programowania

Dotychczas władze lokalne miast słabo dostrzegały pozytywne funkcje rewitalizacji miast dla ich ekonomicznego rozwoju. Problem rewitalizacji kojarzony był jako zjawisko kulturowe i jako działania związane z ochroną zabytków. Z kolei eksperci i obserwatorzy Unii Europejskiej twierdzą, że to właśnie problemy urbanistyczne miast zaczynają stawać się barierą rozwoju gospodarczego kraju. Wynika to przede wszystkim z braków w infrastrukturze technicznej miast: komunikacji i sieci drogowej, braki w sieciach przesyłowych wody, ciepła, kanalizacji czy energii elektrycznej. W obliczu tych tendencji proponuje się podjęcie działań rewitalizacyjnych, aby stworzyć i wykorzystać wysokiej jakości przestrzeń miejską. Efektem tych działań będzie wzrost wartości terenów i nieruchomości w mieście, rozwój usług, wzrost atrakcyjności miasta dla inwestorów i przedsiębiorców. Można więc powiedzieć, że zadanie rewitalizacji terenów miejskich stanowi ważny element procesu odnowy i rozwoju gospodarczego współczesnych regionów.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Lędziny skierowany jest na odnowę, integrację i aktywizację zdegradowanych, pogórnicych i powojkowych terenów gminy poprzez:

- porządkowanie starej tkanki urbanistycznej celem przywrócenia obszarom przemysłowym utraconych funkcji, w tym odnowa, remonty, renowacje, modernizacje obiektów infrastrukturalnych,
- nadanie nowych funkcji zdegradowanym przestrzeniom miejskim, terenom pogórnicych i powojkowym, w tym adaptacja dla funkcji gospodarczych, społecznych, kulturalnych, turystycznych, zdrowotnych,
- zachęcanie do rozwijania nowych form działalności gospodarczej i wspieranie inicjatyw prowadzących do utworzenia nowych miejsc pracy,
- współdziałanie środowisk i instytucji oraz aktywizacja społeczności lokalnej na rzecz poprawy bezpieczeństwa i zapobiegania patologiom społecznym,
- aktywizację środowisk kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych stanowiących zaplecze kulturalne i turystyczne, celem usprawnienia ich działalności i rozwoju nowych funkcji.

Okres realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji to lata 2005-2013, który dzieli się na dwa pod okresy programowania działań rewitalizacyjnych: podokres I: 2005-2006 i podokres II : 2007-2013. Podział ten wynika z okresów programowania ustalonych przez Unię Europejską.

Projekty rewitalizacyjne zlokalizowane są na tych obszarach gminy, których odnowa jest niezbędnym czynnikiem stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego i które są priorytetowe dla dalszego rozwoju gminy. Obszary te zostały wydzielone zgodnie z kryteriami społecznymi i gospodarczymi określonymi, w *Uzupełnieniu Programu ZPORR* i RPO.

Realizacja zadań wyszczególnionych w programie uzależniona będzie od wielkości środków finansowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, w tym funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz inicjatyw wspólnotowych.

Obszary gminy Lędziny to obszary o złożonej strukturze funkcji. Są wśród nich zarówno tereny rolnicze jak i przemysłowe i powojkowe.

Zasadniczym celem procesu rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne obszarów zdegradowanych, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji przestrzennych, społecznych i gospodarczych.

Ze względu na rodzaj obszarów będących przedmiotem działania można wyróżnić następujące rodzaje podejmowanych działań rewitalizacyjnych:

- **rewitalizację obszarów miejskich**, obejmującą odnowę zdegradowanych obszarów miast, centrów miast i dzielnic mieszkaniowych w miastach,
- **rewitalizację obiektów i terenów przemysłowych**, skierowaną na przywrócenie lub zmianę dotychczasowych funkcji tych obszarów na inne np.: gospodarcze, społeczne, edukacyjne lub turystyczne,
- **rewitalizację obiektów i terenów powojkowych**, polegającej na zmianie z przeważającą dotychczas funkcji zabudowy powojkowej na usługową, gospodarczą, społeczną, edukacyjną lub zdrowotną.

Dla realizacji procesu rewitalizacji podstawą rolę odgrywają grupy instrumentów sterowania rozwojem gminy, pozwalające na skuteczne i efektywne zarządzanie i wspieranie działań i podejmowanymi działaniami rewitalizacyjnymi.

Są to instrumenty:

- **rynkowe** (zasady nabywania gruntów na otwartym rynku, wymiany gruntów wraz ze scaleniem, sprzedaż gruntów powiązana z formami użytkowania i przyszłymi przychodami, wchodzenie w partnerstwo publiczno-prywatne na rzecz zagospodarowania terenów, umowy z deweloperami zabezpieczającymi publiczne interesy w zakresie gruntów publicznych i ich zagospodarowania),
- **finansowania rozwoju** (studia wykonalności, analizy strat i zysków z projektowanego zagospodarowania lub przekształceń zabudowy, tworzenie kapitału ryzyka dla celów zagospodarowania i przekształcania terenów),
- **podatkowe** (podatki od nieruchomości obejmujące zarówno ziemię jak i budynki, roczny podatek od wartości ziemi, podatek od przyrostu wartości ziemi, podatek od prawa do zabudowy, karny podatek od terenów pozostawionych wolnymi od zabudowy lub użytkowanych nieefektywnie),
- **prawne** (komunalizacja terenów, ograniczenia w prawach nabywania gruntów i prawach własności, wywłaszczanie na cele publiczne lub - w niektórych przypadkach - pod inwestycje prywatne, prawo pierwokupu sektora publicznego w transakcjach obrotu ziemią),
- **wspierania** (tworzenie specjalistycznych, profesjonalnych struktur organizacyjnych, bazy informacji o terenach, szczegółowych programów realizacji polityki użytkowania gruntów).

Lokalizacja zdegradowanej substancji miejskiej, terenów pogórnich i powojennych umożliwi stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju gospodarczo – społecznego, poprawy konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Poniższa tabela określa cele rewitalizacji, dzięki realizacji których, można osiągnąć pozytywne efekty w różnych sferach życia mieszkańców.

Tabela 40: Cele rewitalizacji

CELE	REZULTATY
EKONOMICZNE	Prowadzą do pozytywnych skutków ekonomicznych takich jak wzrost rentowności firm, wpływów podatkowych gminy, oddziaływania na rozwój różnorodności lokalnych, rozwój funkcji ponad lokalnych w stosunku do otaczającego zaplecza. Podstawową korzyścią wykorzystania terenów zdegradowanych dla celów aktywności gospodarczej będą nowe miejsca pracy, budowa nowych tras komunikacyjnych czy rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej.
SPOŁECZNE	To przede wszystkim tworzenie nowych lub utrzymanie istniejących miejsc pracy oraz przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej. To również działania zmierzające do dostosowania kwalifikacji zawodowych mieszkańców do potrzeb rynku pracy i wspieranie polityki równości szans. Zmierzają one do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług publicznych, budowę i modernizację budynków mieszkaniowych, porządkowanie i tworzenie nowych terenów rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych. Cel o charakterze społecznym stanowi także zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz ochrona zabytków przemysłowych.
EKOLOGICZNE	Obejmują eliminowanie negatywnych oddziaływań na środowisko, powiększanie terenów zieleni miejskiej oraz porządkowanie i zagospodarowanie istniejących terenów zielonych pod kątem rozwoju funkcji rekreacyjnej i turystycznej.
PRZESTRZENNE	Prowadzą do kształtowania nowego ładu przestrzennego poprzez integrację terenów zdegradowanych, użytkowania przemysłowego z pozostałymi obszarami. Porządkowanie „starej tkanki urbanistycznej” umożliwi zmianę przemysłowego wizerunku gminy/powiatu i jego harmonijny rozwój gospodarczo-społeczny.

Źródło: Opracowanie własne.

3.2 Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru – wyznaczenie granic i uzasadnienie wyboru.

Wyznaczenie obszarów gminy poddawanych rewitalizacji stanowi podstawę programowania działań służących aktywizacji i odnowie. *Uzupełnienie* Programu ZPORR i RPO wskazuje, aby granice obszarów rewitalizacji wyznaczyć na podstawie krytycznej analizy wyników badań oraz analiz. Obszary rewitalizacji gminy zostały wyznaczone na podstawie analizy wielokryterialnej, biorąc pod uwagę:

- ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Łęczyny,
- liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- liczbę rodzin dotkniętych problemami społecznymi,
- przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej,
- liczbę osób bezrobotnych,
- poziom przestępczości i jej rozkład przestrzenny,
- liczbę podmiotów gospodarczych,
- strukturę miejsc zatrudnienia mieszkańców gminy,
- zdegradowane obszary i obiekty miejskie, przemysłowe i powojkowe na terenie gminy,

- stopień rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Dane do analiz uzyskane zostały m.in. z następujących źródeł:

- dane statystyczne gminy Lędziny oraz gmin: Bieruń, Imielin, Bojszowy, Chełm Śląski,
- dane Głównego i Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego,
- dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lędzinach oraz ośrodków w gminach: Bieruń, Imielin, Bojszowy, Chełm Śląski,
- dane Komendy Powiatowej Policji,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Tychach,
- wyniki badań socjologicznych „Lędziny 2000”,
- Nadwiślańska Spółka Energetyczna Sp. z o.o.

Wyznaczenie obszarów rewitalizacji na terenie gminy wymaga dokonania wielokryterialnej analizy uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz dokumentów określających kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta.

Dokumentem stanowiącym podstawę planowania zagospodarowania przestrzeni i jej funkcji jest „**Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Lędziny**”, przyjęte Uchwałą Rady Miejskiej w Lędzinach Nr XLVI/08.097 z dnia 28.08.1997r. Zakłada m.in. następujące zadania polityki przestrzennej:

Tworzenie warunków dla rozwoju nowych funkcji gospodarczych i administracyjnych miasta.

Wykorzystanie istniejących walorów krajobrazu i tradycji miasta oraz kształtowanie nowych, jako czynników promujących i wspierających jego rozwój.

Obszary przeznaczone do rewitalizacji:

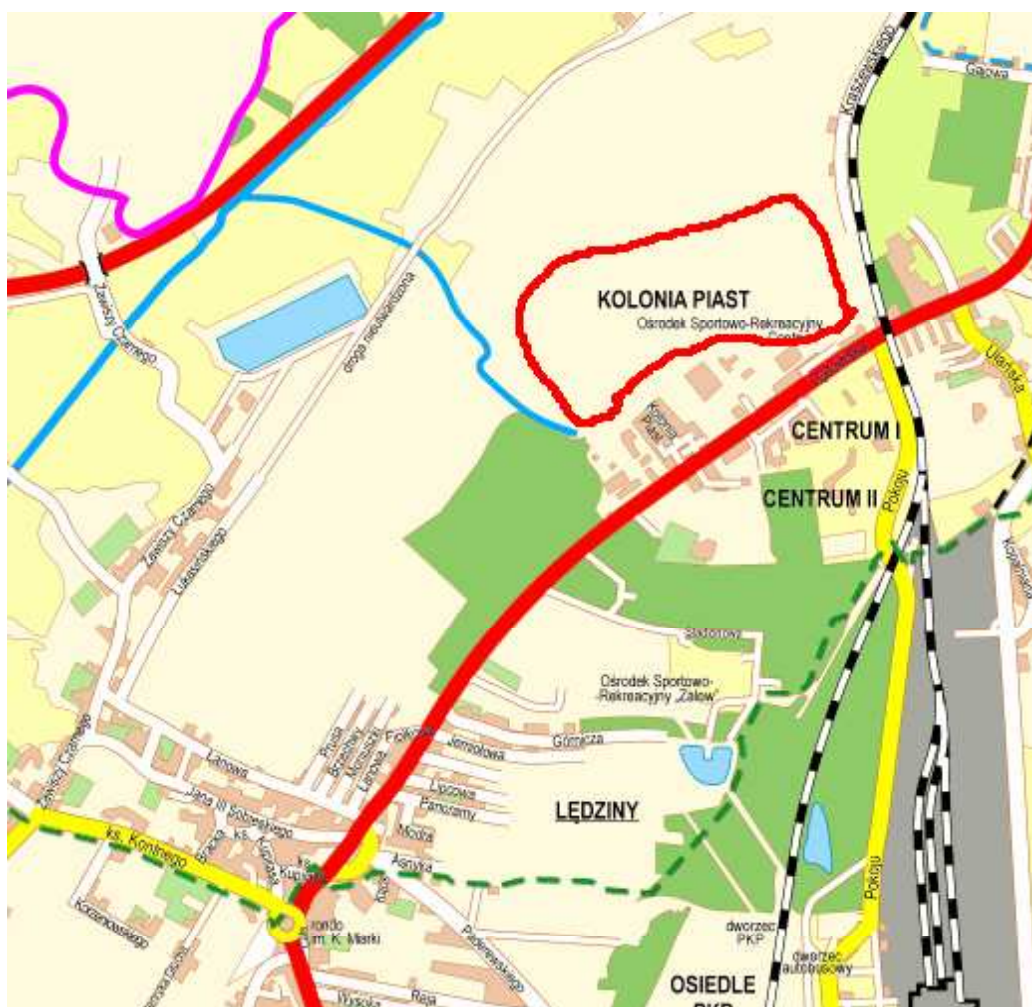
Biorąc pod uwagę kryterium społeczne i gospodarcze, funkcje i uwarunkowania przestrzenne oraz możliwości zagospodarowania obszarów i obiektów w Gminie Lędziny wyznacza się następujące obszary rewitalizacji:

II. Teren po szybie „Piast” KWK „Ziemowit”, przy ul. Łędzińskiej – powierzchnia : 10 ha

90% terenu stanowi własność Skarbu Państwa, 7% należy do osób fizycznych, a 3 % do Gminę Łędziny. Do tego terenu nie doprowadzono żadnych mediów. Obszar jest niezabudowany. Obecnie są to nieużytki. W przyszłości planowane jest zagospodarowanie zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków... jako tereny przeznaczone pod zabudowę usługową. Na terenie występują odpady o charakterze obojętnym. W związku z eksploatacją górnictwą nie występuje deformacja terenu, jednak przewidziana jest w przyszłości. Obecnie opracowywany jest Plan zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu.

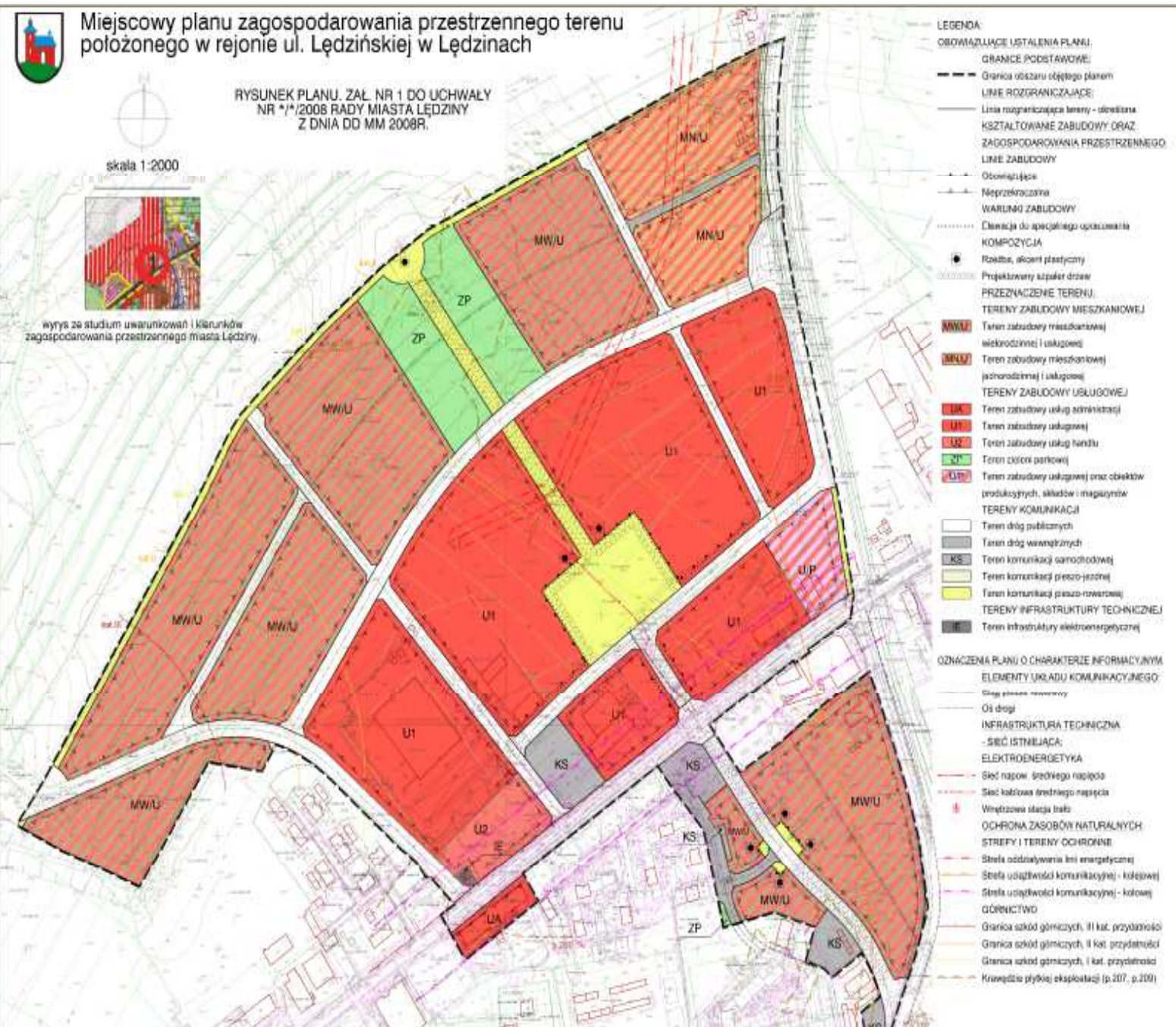
Rysunek 7: Teren po szybie „Piast” KWK „Ziemowit”, przy ul. Łędzińska

Źródło: Dane Urzędu Miasta Łędziny.

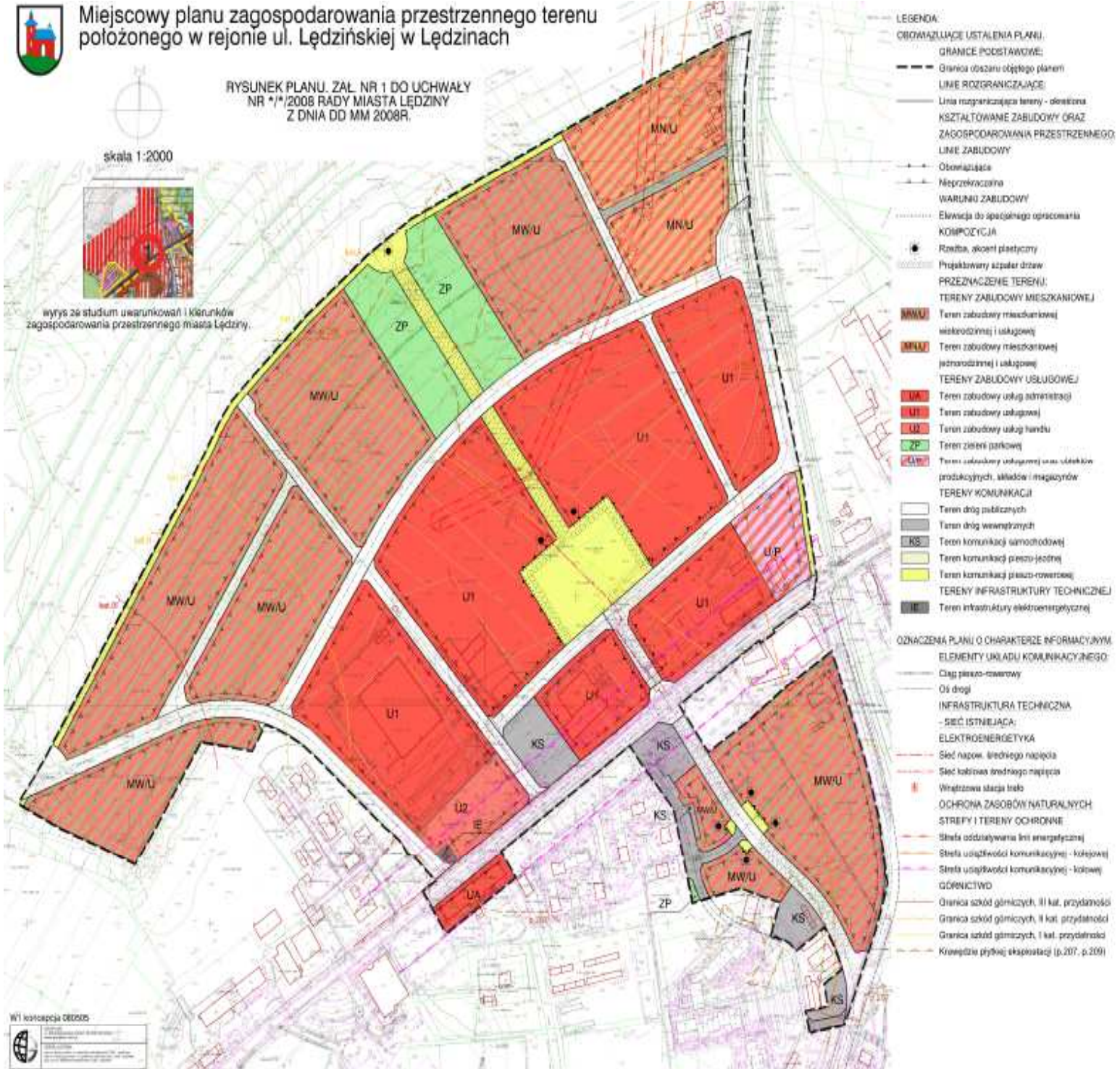
Władze miasta dążą do utworzenia Centrum Miasta, w którym skupiło by się życie gospodarcze, społeczne i kulturalne.

Rysunek 8: Propozycja zagospodarowanie Centrum miasta Łędziny przy ul. Łędzińskiej.

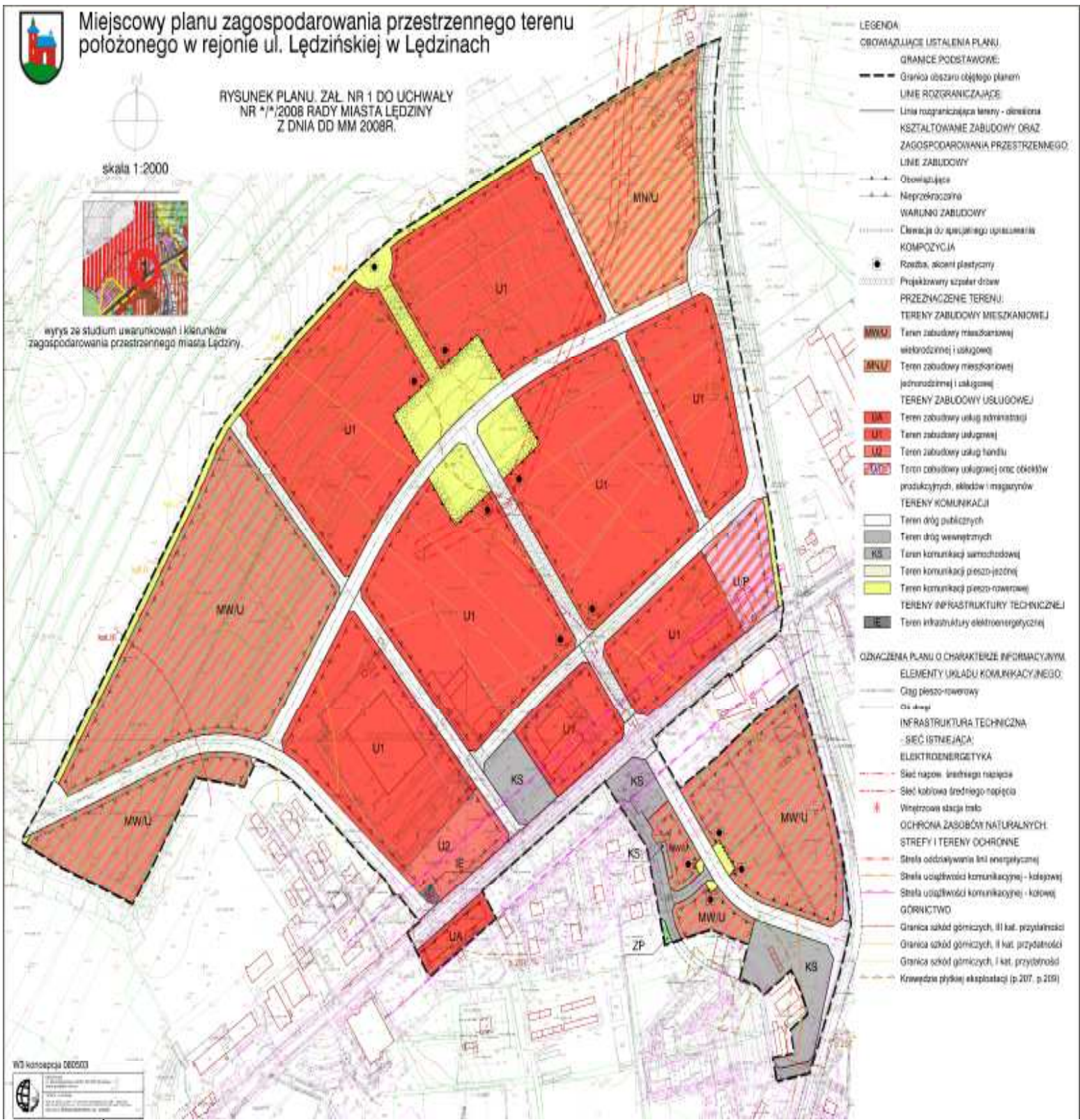
Źródło: Geoplan

Rysunek 9: Propozycja zagospodarowanie Centrum miasta Łędziny przy ul. Łędzińskiej.

Źródło: Geoplan

Rysunek 10: Propozycja zagospodarowanie Centrum miasta Łęczyny przy ul. Łęczyńskiej.

Źródło: Geoplan

III. Zwałowisko odpadów pogórnicznych (była Kopalnia „Piaś”, obecnie „Ziemowit”), przy ul. Łędzińska – powierzchnia : 16 ha

50% terenu stanowi własność Gminy Łędziny. 23% posiada osoba fizyczna, a 17% Skarb Państwa. Do tego terenu nie doprowadzono żadnych mediów. Obszar jest niezabudowany. Obecnie na terenie występują nieużytki i dzika roślinność drzewiasta. W przyszłości planowane jest zagospodarowanie zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków... pod tereny leśne. Na terenie występują odpady o charakterze obojętnym. W związku z eksploatacją górnictw nie występuje deformacja terenu, jednak przewidziana jest w przyszłości.

Rysunek 11: Zwałowisko odpadów pogórnicznych (była Kopalnia „Piaś”, obecnie „Ziemowit”), przy ul. Łędzińska

Źródło: Dane Urzędu Miasta Łędziny.

IV. Hałda KWK „Ziemowit”, ul. Oficerska – zwałowisko odpadów pogórnicznych – powierzchnia : 30 ha

Własność terenu rozkłada się następująco: Skarb Państwa 96%, Gmina Łędziny 2% oraz osoba fizyczna 2%. Stan prawny obszaru nie jest uregulowany. Teren nie wyposażony jest w media. Obszar jest niezabudowany. Obecnie na terenie występują lasy. W przyszłości planowana jest rekultywacja i zadrzewienie istniejącej hałdy, zagospodarowanie zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków... Na terenie występują odpady o charakterze obojętnym. W związku z eksploatacją górnictw nie występuje deformacja terenu, jednak przewidziana jest w przyszłości.

Rysunek 12: Hałda KWK „Ziemowit”, ul. Oficerska – zwałowisko odpadów pogórnicznych

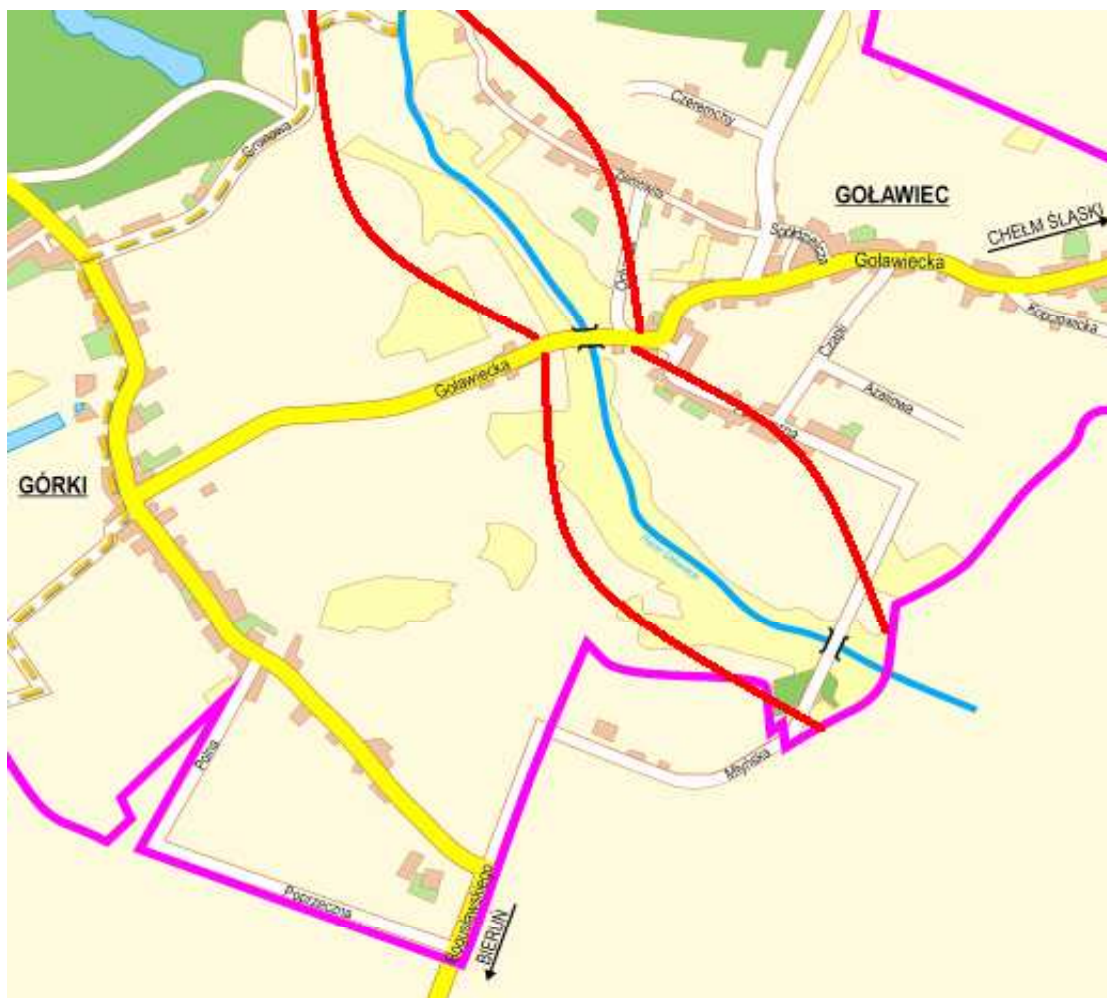
Źródło: Dane Urzędu Miasta Łędziny.

V. Teren przylegający do Potoku Goławieckiego w rejonie ul. Ziemowita – powierzchnia : 20 ha

90% terenu stanowi własność prywatną, natomiast 10% posiada Skarb Państwa. Teren wyposażony jest w energię elektryczną. Obszar jest niezabudowany. Obecnie na terenie występują łąki i tereny rolnicze. W przyszłości planowane jest przeznaczenie tego terenu pod użytki rolne – łąki oraz tereny rolnicze. Na terenie występują odpady o charakterze obojętnym. W związku z eksploatacją górniczą występuje deformacja terenu ciągła i nieciągła, przewidziana jest ona również w przyszłości.

Rysunek 13: Teren przylegający do Potoku Goławieckiego w rejonie ul. Ziemowita

Źródło: Dane Urzędu Miasta Łęczyny.

VI. Teren węzła „Łęczyny”, łączącego ul. Ziemowita z S1 – powierzchnia : 3 ha

Węzeł komunikacyjny na projektowanej drodze ekspresowej S1 umiejscowiony jest w

ciągu ulicy Ziemowita (od strony wschodniej) oraz nowoprojektowanej drogi równoległej do ul. Czeremchy łączącej go z ul. Dzikową.

Przez teren ten przebiega linia niskiego napięcia. Dostępność do wody przemysłowej - z osadników wód dołowych umiejscowionych w odległość ok.600m od węzła. Zaopatrzenie w wodę pitną – przyłączy znajduje się w rejonie oczyszczalni ścieków – „Ziemowit” zlokalizowanej w odległości ok.400m. Grunty zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie planowanego węzła stanowią własności prywatne. W przeważającej części są to tereny rolnicze oraz nieużytki. Obszar jest niezabudowany. Na terenie nie występują odpady. Eksploatacja górnicza nie jest przewidziana na tym terenie, a granice wpływu nie sięgają terenu przewidzianego pod węzeł „Lędziny”. Aktualnie zlecono opracowanie planu zagospodarowania terenu wraz z układem drogowym obejmujący teren pomiędzy ulicami Ułańską, Oficerską a przyszłą trasą S1.

Rysunek 14: Teren węzła „Lędziny”, łączącego ul. Ziemowita z S1

Źródło: Dane Urzędu Miasta Łędziny.

4. DZIAŁANIA DO REALIZACJI NA

REWITALIZOWANYCH OBSZARACH

W LATACH 2005-2013

4.1 Planowane działania przestrzenne (techniczno - materialne)

Cele szczegółowe rewitalizacji:

- infrastruktura techniczna, w tym budowa sieci internetowych,   - ochrona środowiska,   - rozwój transportu,   - utworzenie centrum miasta.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Łędzinach
- Kontynuacja Programu likwidacji niskiej emisji
- Termomodernizacja budynków w Gminie Łędziny
- Poprawa rozwiązań komunikacyjnych w Mieście
- Ochrona i monitoring stanu powietrza atmosferycznego w Gminie
- Rozwój selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, budowlano – remontowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, wchodzących w skład odpadów komunalnych
- Badanie stopnia zanieczyszczenia i kwasowości gleb na terenie Gminy Łędziny, dofinansowanie do kosztów wapnowania gleb
- Utworzenie centrum miasta
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego
- Rozwój infrastruktury edukacyjnej w Mieście
- Rewitalizacja terenów przemysłowych i powojkowych

ZADANIA PRIORYTETOWE:

- Budowa systemu kanalizacji deszczowej

- Budowa systemu kanalizacji sanitarnej
- Modernizacja oczyszczalni ścieków "Ziemowit"
- Termomodernizacja budynków w Gminie
- Modernizacja układu komunikacyjnego w Gminie poprzez m.in. Budowę ulicy Żeromskiego, podnoszenie kategorii dróg ulicy Fredry do L ½, ulica Gajowa i ulica Leśna do L ½.
- Budowa węzła drogowego ul. Ziemowita z S1
- Modernizacja źródeł ciepła w mieście
- Wykonywanie corocznych badań jakości powietrza w Gminie
- Rozwój istniejącego i utworzenie pełnego systemu zorganizowanego zbierania i wywozu odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych
- Rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
- Wdrożenie systemu monitoringu gospodarki odpadami w Gminie Lędziny
- Zorganizowanie punktu odbioru odpadów niebezpiecznych
- Utworzenie internetowej sieci szkieletowej
- Budowa parkingów w ważnych punktach Miasta
- Budowa lub modernizacja nawierzchni ulic gminnych: Palmowej, Późanej, Poprzecznej, Poziomkowej, MB Różańcowej, Długosza, Poprzecznej, Polnej i Paderewskiego.
- Budowa osiedli mieszkaniowych, m.in. ul. Pokoju, Wopienka, ul. Paderewskiego
- Rewitalizacja budynków przy ul. Pokoju 106, Kolonii Piast 5, Lędzińskiej 47
- Rekonstrukcja historycznego wąwozu z kapliczką
- Realizacja sieci ścieżek rowerowych i dydaktycznych
- Utworzenie parku miejskiego na terenie Ośrodka Sportowo – Rekreacyjnego „Zalew”

4.2 Planowane działania gospodarcze

Cele szczegółowe rewitalizacji:

- działania wspierające przedsiębiorczość i tworzenie nowych miejsc pracy oraz przywrócenie funkcji gospodarczych obszarom zdegradowanym,
- działania promujące nowatorskie inicjatywy gospodarcze oraz projekty innowacyjne

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Tworzenie obszarów przeznaczonych pod działalność gospodarczą
- Wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorców
- Wspieranie samozatrudnienia wśród mieszkańców i rozbudzanie przedsiębiorczości
- Tworzenie systemu zachęt dla przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem w Gminie

ZADANIA PRIORYTETOWE:

1. Scalenie i wykup gruntów z przeznaczeniem pod inwestycje:
  - teren pomiędzy ul. Oficerską i Ułańską
2. Utworzenie obszarów aktywności gospodarczej na w/w terenach, np. w formie specjalnej strefy ekonomicznej.
3. Wspieranie inicjatyw lokalnych przedsiębiorców – organizowanie konferencji, sympozjów i szkoleń dla przedsiębiorców
4. Powołanie jednostki zajmującej się rozwojem przedsiębiorczości w Gminie, np Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości.
5. Aktywizacja Piastowskiego Parku Przemysłowego.

4.3 Planowane działania społeczne

Cele szczegółowe rewitalizacji:

- działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,   - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,   - walka z patologiami społecznymi,   - prowadzenie polityki równych szans,   - zapobieganie zjawisku bezrobocia,   - zapobieganie zjawisku bezdomności,   - aktywizacja środowisk młodzieżowych i dziecięcych,   - promocja zdrowego stylu życia.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Modernizacja i rozbudowa budynków oświatowych
2. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Lędzin
3. Rozwój terenów sportowo – rekreacyjnych w Mieście
4. Wspieranie kształcenia ustawicznego
5. Rozwój świadomości obywatelskiej

6. Poprawa jakości funkcjonowania systemu pomocy społecznej
7. Wzrost jakości usług zdrowotnych
8. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

ZADANIA PRIORYTETOWE:

- Modernizacja Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 wraz z budową hali sportowej
- Modernizacja Gimnazjum nr 2 wraz z budową basenu sportowego
- Budowa nowej siedziby Przedszkola nr 1 w Lędzinach
- Modernizacja Miejskiego Przedszkola nr 2 w Lędzinach
- Budowa boisk sportowych przy Zespole Szkół na Goławcu
- Budowa boisk sportowych przy Szkole Podstawowej nr 3
- Utworzenie lokali socjalnych w budynku byłej "owczarni"
- Stworzenie Akademii Rozwoju Umiejętności Społecznych przy MOPS Lędziny
- Informatyzacja placówek MZOZ
- Remont Przychodni Specjalistycznej przy ulicy pokoju 17
- Dofinansowanie mieszkań chronionych
- Poprawa oświetlenia ulic na terenie miasta m.in. Ulica Pokoju
- Opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu miasta
- Stworzenie Biura Obsługi Mieszkańców
- Zagospodarowanie Ośrodka Rekreacyjno – Sportowego „Zalew”
- Adaptacja byłych pomieszczeń gospodarczych probostwa przy parafii św. Anny na dom środowisk twórczych.

5. PLAN FINANSOWY NA LATA

2005-2013

Plan finansowy na lata 2005-2013 przewiduje realizację zadań w ramach programu rewitalizacji w podziale na zadania przestrzenne, gospodarcze i społeczne. Szczegółowy rozkład zadań przedstawia tabela poniżej.

Tabela 41: Plan finansowy zadań do realizacji w ramach rewitalizacji w Gminie Łędziny w latach 2005-2013

Lp.	Nazwa zadania	Całkowity koszt realizacji w zł
Planowane działania przestrzenne (techniczno - materialne)		
1.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w Gminie Łędziny • budowa kanalizacji sanitarnej; • budowa kanalizacji deszczowej; • rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	200 000 000 (koszt szacunkowy)
2.	Uporządkowanie kanalizacji, przyłączy i studzienek na terenie zlewni Hołdunów	60 000
3.	Wdrażanie i realizacja programu likwidacji niskiej emisji obiektów i budynków w Gminie Łędziny	40 000 000
4.	Rozwój istniejącego i utworzenie pełnego systemu zorganizowanego zbierania i wywozu odpadów, w tym odpadów biodegradowalnych	450 000
5.	Zorganizowanie i wdrożenie Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych	200 000
6.	Realizacja programu edukacji ekologicznej mieszkańców	100 000
7.	Kontynuacja <i>Programu Ochrony Powietrza Atmosferycznego</i> poprzez obniżenie emisji liniowej	50.000
8.	Realizacja planu przebudowy i tworzenia zieleni urządzonej poprzez zmianę składu gatunkowego z topoli na nowe nasadzenie drzew oraz zieleni krzewiastej, dostosowane gatunkowo i funkcjonalnie do warunków siedliskowo - glebowych	800 000
9.	Wykonanie badań zanieczyszczenia i kwasowości gleb na terenie Gminy Łędziny, dofinansowanie kosztów wapniowania gleb	250 000

10.	Realizacja koncepcji ścieżek rowerowych na terenach Gminy cennych przyrodniczo i krajobrazowo, z nawiązaniem do tras rowerowych powiatu i regionu	600 000
11.	Realizacja planu ścieżek dydaktycznych na terenach Gminy, cennych przyrodniczo i krajobrazowo (Zadanie budżetowe – Ścieżki rowerowe w mieście – koncepcja)	400 000
12.	Modernizacja ulic: Palmowa, Długosza (osiedle Rodnia), Al. Matki Bożej Różańcowej, budowa ul. Żeromskiego	6 500 000
13.	Rekonstrukcja historycznego wąwozu z kapliczką	2 258 513
14.	Scalanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	3 000 000
15.	SilesiaNet – budowa społeczeństwa informacyjnego w subregionie centralnym województwa śląskiego	998 139
16.	Internet szerokopasmowy (Budowa sieci światłowodowej)	800 000
17.	Aktywizacja działalności Piastowskiego Parku Przemysłowego	5 000 000

Planowane działania gospodarcze

1.	Budowa Centrum kongresowo – konferencyjnego z bazą hotelowo – gastronomiczną i niezbędnym zapleczem – ul. Pokoju 106. (Zadanie budżetowe – Rewitalizacja budynku przy ul. Pokoju 106).	11 094 081
2.	Scalenie gruntów z przeznaczeniem pod inwestycje: - teren pomiędzy ul. Oficerską i Ułańską - teren w rejonie ul. Lędzińskiej, za budynkiem Fundacji Rozwoju Sportu, Kultury Fizycznej i Turystyki	17 000 000, w tym: 7 000 000 10 000 000
3.	Wykonanie koncepcji zagospodarowania w/w terenów	1 000 000
4.	Organizowanie konferencji, sympozjów i szkoleń dla przedsiębiorców	100 000
5.	Utworzenie Centrum Współpracy Międzynarodowej wraz z zapleczem konferencyjno – szkoleniowym poprzez rewitalizację budynku – Kolonia Piast 5	2 258 513

Planowane działania społeczne

1.	Utworzenie lokali socjalnych w budynku byłej "owczarni"	400 000
2.	Modernizacja Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 wraz z budową hali sportowej i boisk sportowych (Zadanie budżetowe – Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi – etap I)	18 252 447
3.	Modernizacja Gimnazjum nr 2 wraz z budową basenu sportowego i boisk sportowych(Zadanie budżetowe – Gimnazjum nr 2 – etap I – rozbudowa).	13 400 00
4.	Budowa nowej siedziby Przedszkola nr 1 w Łędzinach	6 090 000
5.	Modernizacja Miejskiego Przedszkola nr 2 w Łędzinach (Rozbudowa i modernizacja budynku Miejskiego Przedszkola z Oddziałami Integracyjnymi nr2 w Łędzinach).	5 600 000
6.	Budowa boisk sportowych przy Zespole Szkół na Goławcu (Zadanie budżetowe – Zespół Szkół – modernizacja obiektów sportowych)	2 000 000
7.	Budowa boisk sportowych przy Szkole Podstawowej nr 3 (Zadanie budżetowe – Szkoła Podstawowa nr 3 – modernizacja obiektów sportowych)	2 000 000
8.	Poprawa oświetlenia ulic gminnych	90 000
9.	Monitoring Gminy Łędziny (parkingów, ciągów komunikacyjnych, przystanków itd.) (Zadanie budżetowe – Monitoring miasta)	60 000
10.	Remont Przychodni Specjalistycznej	5 000 000
11.	Informatyzacja placówek MZOZ	700 000
12.	Stworzenie Biura Obsługi Mieszkańców	50 000
13.	Dofinansowanie mieszkań chronionych	400 000
14.	Zagospodarowanie Ośrodka Rekreacyjno – Sportowego „Zalew” (Zadanie budżetowe – Ośrodek rekreacyjno – sportowy „Zalew”)	15 000 000
15.	Centrum (FRSKFiT) – kręgielnia	2 000 000

Źródło: Dane Urzędu Miasta Łędziny.

Powyższe kwoty mają charakter szacunkowy, a ich dokładne wartości zostaną określone w kosztorysach dla poszczególnych zadań.

6. WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ

Podstawą prawidłowego monitorowania zmian i oceny zrealizowanych działań jest określenie wskaźników, obrazujących ilościowo i jakościowo postęp w realizacji wytyczonych celów.

Wskaźniki powinny być:

- trafne,
- mierzalne,
- wiarygodne,
- dostępne.

Każdy projekt realizowany w ramach Planu można scharakteryzować za pomocą trzech rodzajów wskaźników:

- *WSKAŹNIKI PRODUKTU* (wszystkie produkty materialne, które otrzymuje beneficjent w trakcie realizacji projektu),
- *WSKAŹNIKI REZULTATU* (bezpośrednie efekty realizacji projektu),
- *WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA* (długofalowe efekty realizacji projektu).

Miarą skuteczności prowadzonych działań będą również wskaźniki subiektywne, takie jak:

- wzrost zadowolenia mieszkańców,
- życzliwy stosunek do otoczenia i wzrost poczucia stabilizacji,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa i przynależności do społeczności lokalnej,
- wzrost aktywności społecznej i zachowań kooperacyjnych,
- wzrost zdolności do samodzielnego rozwiązywania problemów przez mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie oczekiwanych wskaźników osiągnięć dla produktu i rezultatu, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Gospodarki i Pracy.

Tabela 42: Wskaźniki pomiaru efektów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Nazwa wskaźnika
PRODUKTY
Długość wybudowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją
Długość zmodernizowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją
Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury drogowej
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej
Powierzchnia wybudowanych obiektów infrastruktury drogowej

Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej
Powierzchnia wybudowanych „plomb” w zabudowie
Liczba budynków poddanych renowacji
Powierzchnia budynków poddanych renowacji
Liczba budynków poddanych termo-renowacji
Powierzchnia budynków poddanych termo-renowacji
Liczba budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej
Powierzchnia budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej
Długość wybudowanej infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska
Długość przebudowanej/wyremontowanej infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska
Powierzchnia zdegradowanych dzielnic i obszarów miast poddanych rehabilitacji
Liczba projektów walki z przestępczością i poprawy bezpieczeństwa mieszkańców
Powierzchnia usługowa w wybudowanych „plombach”
Powierzchnia usługowa w budynkach poddanych renowacji
Liczba budynków przebudowanych/wyremontowanych na cele edukacyjno/społeczne
Powierzchnia budynków zmodernizowanych na cele edukacyjno/społeczne
Liczba budynków zmodernizowanych na inkubatory przedsiębiorczości
Powierzchnia budynków zmodernizowanych na inkubatory przedsiębiorczości
Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
Liczba wybudowanych lokalnych punktów informacji kulturalnej i turystycznej
Liczba zmodernizowanych lokalnych punktów informacji kulturalnej i turystycznej
Powierzchnia terenów rewitalizowanych przeznaczonych na małą infrastrukturę
Liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne
Powierzchnia obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne
Liczba systemów zabezpieczeń w obiektach dziedzictwa kulturowego
Liczba nowych miejsc noclegowych
Powierzchnia zmodernizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego
Powierzchnia usługowa na zrewitalizowanych terenach po-przemysłowych i po-wojskowych

Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym
REZULTATY
Liczba przestępstw w mieście
Wskaźnik wykrywalności przestępstw
Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym
Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki
Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami
Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych
Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
Powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana
Liczba nowych przedsiębiorstw
Liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych

Źródło: Wytyczne Ministerstwa Gospodarki i Pracy.

7. SYSTEM WDRAŻANIA

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Łęczyny na lata 2005-2013 będzie wdrażany i zarządzany przez władze gminy. Wdrażanie zaplanowanych zadań inwestycyjnych uzależnione będzie od wielkości pozyskanych środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Zakłada się otwartą formułę wdrażania, umożliwiającą dokonywanie niezbędnych zmian celem optymalnej skutecznej realizacji inwestycji.

Dla sprawnego zarządzania i wdrażania zakłada się współdziałanie Komisji Rady Gminy, których zadaniem będzie: nadzór i ocena realizacji *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Łęczyny na lata 2005-2013* oraz integracja mieszkańców wokół celów i zadań rewitalizacyjnych na lata 2005-2013.

Władze gminy czuwać będą nad osiągnięciem założonych celów programu w płaszczyźnie:

- finansowej (minimalizacja nakładów przy założonym planie),
- społecznej (wzrost liczby miejsc pracy, wzrost zadowolenia mieszkańców),
- gospodarczej (przywrócenie utraconych funkcji gospodarczych oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności gminy).

8. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY

I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

8.1. System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Proces planowania procesu rewitalizacji wymaga wprowadzenia mechanizmu monitorowania, który pozwoli na bieżącą ocenę postępu prac wdrożeniowych oraz okresową weryfikację realizowanego programu.

Monitorowanie ma na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami oraz wspomaganie procesu decyzyjnego.

Proces systematycznego zbierania i analizowania danych pod względem ilościowym i jakościowym na temat wdrażanych zadań w ramach programu w aspekcie finansowym jak i rzeczowym określa się mianem monitoringu.

Monitoring jest to bieżąca obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian wybranych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności realizacji programu, a także jego kontrolę lub korektę, jeżeli sytuacja tego wymaga.

Aby skutecznie prowadzić monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji zakłada się:

- systematyczność zbierania danych,
- porównywanie stanu rzeczywistego z przyjętymi wcześniej założeniami i podejmowanie ewentualnych działań zaradczych,
- zaangażowanie władz powiatu i województwa w realizację projektów,
- wyznaczenie osób odpowiedzialnych za zbieranie danych,
- utworzenie lub wyznaczenie komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za monitorowanie *Programu* a w szczególności:

5. koordynację monitoringu,
6. zbieranie danych i informacji,
7. organizację przeprowadzania badań terenowych, socjologicznych,
8. gromadzenie i przetwarzanie danych i informacji,
9. analizę danych i informacji,
10. sporządzanie corocznej oceny wdrażania *Programu*

Ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji (ewaluacja) polegać będzie na oszacowaniu oddziaływania i wpływu pomocy strukturalnej Unii Europejskiej na przywrócenie i rozwój

funkcji gospodarczych powiatu oraz rozwiązanie specyficznych problemów gospodarczych, przestrzennych i społecznych społeczności lokalnej w odniesieniu do celów programowych.

Ocena jest często mylona z takimi pojęciami jak: audyt, monitorowanie i kontrola. Od audytu i kontroli ocena różni się przede wszystkim przedmiotem badania. Audyt bada funkcjonowanie samej instytucji, jej gospodarność, legalność, celowość i rzeczowość; kontrola - aspekty finansowe i prawne funkcjonowania instytucji, natomiast ocena bada sam program i jego efekty. Monitoring dotyczy przede wszystkim produktów i nakładów, podczas gdy ewaluacja dodatkowo odnosi się do efektów długotrwałych, czyli oddziaływania, np.:

- Wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych,
- Migracje do/z terenów poddanych rewitalizacji,
- Liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych,
- Liczba utrzymanych miejsc pracy (w okresie 2 lat),
- Liczba utrzymanych punktów usługowych (w okresie 2 lat),

Wyniki oceny zobrazują postęp w zaspokajaniu potrzeb gospodarczych i społecznych powiatu, stopień wzmocnienia jego atrakcyjności inwestycyjnej oraz wykażą efektywność jednostki samorządu terytorialnego w pozyskiwaniu środków z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej.

W związku z realizacją Programu zakłada się sporządzenie oceny oddziaływania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej po zakończeniu realizacji planowanych przedsięwzięć, na podstawie:

- wskaźników osiąganych efektów,
- sporządzanych raportów okresowych,
- organizowanych spotkań z mieszkańcami,
- obserwacji zjawisk społecznych i gospodarczych.

8.2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi stanowi integralny element realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, zwiększający jego efektywność i zasięg oddziaływania. Organizowanie takiej współpracy zakłada:

- informowanie o podejmowanych działaniach,
- konsultowanie zadań z podmiotami sektora prywatnego i organizacjami pozarządowymi,
- aktywizację środowisk społecznych,
- powołanie partnerstwa lokalnego gminy z lędzińskimi stowarzyszeniami i organizacjami,
- inicjowanie nowych koncepcji rozwoju gminy,
- organizowanie spotkań informacyjnych i doradczych, w tym związanych z planowanymi zadaniami inwestycyjnymi władz gminy.

8.3. Public relations Lokalnego Programu Rewitalizacji

Proces *public relations* polega na uświadomieniu społeczności lokalnej jej wiodącej roli w procesie rewitalizacji zdegradowanych obszarów gminy i uzyskaniu maksymalnej ilości informacji zwrotnej od społeczności lokalnej uczestniczącej w realizacji zadań. Wymaga aktywizacji potencjałów innowacyjności i przedsiębiorczości mieszkańców, środowisk gospodarczych i społecznych.

Public relations Lokalnego Programu Rewitalizacji zakłada:

- informowanie mieszkańców o planowanych działaniach oraz o postępach we wdrażaniu projektów,
- pobudzanie zbiorowości mieszkańców, instytucji i organizacji do działań samorządowych i podejmowania inicjatyw w celu rozwoju gminy,
- podniesienie świadomości opinii publicznej o rezultatach zaangażowania samorządu lokalnego w działania służące rozwojowi gminy,
- informowanie społeczeństwa o aktywności władz lokalnych w pozyskiwaniu środków Unii Europejskiej.

Realizacja powyższych zamierzeń będzie osiągnana poprzez:

4. współpracę z mediami - telewizją i radiem,
5. zamieszczanie informacji na stronie internetowej,
6. zamieszczanie informacji w prasie,
7. organizowanie spotkań z środowiskami gospodarczymi i organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w rozwój gminy.

Zgodnie z wymaganiami związanymi z promocją unijnego źródła dofinansowania wszystkie materiały informacyjne i promocyjne, a także dokumenty stosowane podczas realizacji projektów współfinansowanych ze środków programów operacyjnych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji, będą zawierały logo Unii Europejskiej, logo

Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, oraz tekst opisujący fundusz zaangażowany w projekt.

W szczególności zakłada się stosowanie następujących narzędzi informacji, promocji i komunikacji społecznej:

- tablice pamiątkowe,
- broszury i ulotki,
- ogłoszenia,
- materiały multimedialne,
- bilbordy,
- materiały prasowe,
- plakaty,
- strona internetowa.